Poštnina plačana v gotovini. Posamezna številka 1.50 Din.

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru, Ruška cesta 5, poštni predal 22
Rukopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22. Ljubljana VII, Zadružni dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.
Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za inozemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socijalne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1.— Din. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust. Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo

Štev. 13. Sreda 13. februarja 1929. Leto IV.

K otvoritvi palače Delavske zbornice v Ljubljani.

Naši domovi.

Ko priobčujemo te vrste, bosta izročena delavstvu dva lepa delavska domova, ki sta bila dograjena po prizadevanju Delavske zbornice v poslovni dobi, o kateri poročamo.

Ta sta domova Delavske zbornice v Ljubljani in v Celju.

Oba domova bosta dokazovala bolje, kakor vsaka beseda, da je znala ustvarjati naša zbornica kakor od prvega početka tako tudi v tem razdobju trajne kulturne in socialne vrednote.

Palača Delavske zbornice v Ljubljani stoji v sredini mesta na lepi Miklošičevi cesti poleg Okrožnega urada za zavarovanje delavcev. V palači so nastanjeni skoro vsi socialni zavodi v Ljubljani. V pritličju so: prostori Delavske zbornice, Borze dela, Izseljeniškega urada, Oblastne Inspekcije dela, Javne kuhinje in brezalkoholne gostilne ter prostori krasno se razvijajoče knjižnice in čitalnice Delavske zbornice.

V prvem nadstropju imajo svoje prostore delavske kulturne in strokovne organizacije vseh smeri.

Na dvorišču zgradbe so prostori za pevska društva in godbo ter lepa dvorana z odrom. Poleg vsega tega se je našlo v zgradbi, ki jo moremo imenovati v resnici palačo, še prostora za 28 stanovanj.

V Celju je kupila Delavska zbornica za Slovenijo poslopje bivše celjske okoliške šole in ga popolnoma prezidala. V lično prenovljeni stavbi so nameščene poleg podružnice Javne Borze dela podružnice delavskih strokovnih in kulturnih organizacij v Celju. V zvezi s to stavbo smo pridobili v celjskem industrijskem predmestju Gaberju, v hiši celjske okoliške občine, lepe prostore za ondotno javno delavsko kuhinjo.

Slike, ki jih priobčujemo na tem mestu, pričajo bolje kakor vsak opis o impozantnosti in lepi ureditvi teh dveh novih delavskih središč.

Ko govorimo o tem, naj ne ostane nepovdarjeno, da je bilo mogoče dati delavstvu vse to le s skrajnimi napori delavstva, naše uprave in vseh prijateljev delavstva.

Palača v Ljubljani bo stala nad 7 milijonov dinarjev, poslopje v Celju pa do 800.000 dinarjev.

V palačo v Ljubljani sta vložili obe samoupravni delavski instituciji Delavska zbornica in Borza dela — nad 3.5 milijona dinarjev, — torej polovico zazidanega kapitala. Zgradbo v tem obsegu je bilo mogoče dograditi le na ta način, da smo združili našo gradbeno akcijo s stanovanjsko akcijo mestne občine ljubljanske, ki nam je šla pod vodstvom vladnega komisarja g. Antona Mencingerja in župana g. dr. Dinka Puča v vsakem oziru na roko.

Zgradbo v Celju smo dogradili s svojimi sredstvi.

V trenotku, ko gledamo nazaj na dovršeno delo, naj se spomnimo s hvaležnostjo vseh, ki so pri tem delu sodelovali. Naša prva zahvala gre delu, ki ustvarja vse in ki je ustvarilo tudi to. Gre vsem delavcem, ki so pri zgradbi v bilo kakšnem svojstvu sodelovali in vsem onim tisočem, ki so si odtrgali morda grižljaj od ust, da so prispevali svojo opeko k tem domovom.

Gotovo je večina izmed njih te žrtve rada doprinesla, zavedajoč se, da gradi domove delu, sebi. Če pa je bilo te zavesti kje premalo, imamo eno prošnjo na delavske zaupnike in na vse zavedne delavce:

Da pojasnijo svoji okolici, da je treba ustvariti iz bornih opek, ki so si jih odtrgali od ust tisoči delovnega ljudstva, žarišča nove kulture, ki bodo izraz njihovih potreb in njihovih stremljenj. Da je treba ustvariti iz malih sil mnogih poedincev močne socialno-politične trdnjave. Da se morejo zbrati šele okrog takih trdnjav sile množic. Da tam, kjer ni organizacije, ni moči. Da so tam tisoči in milijoni slabši kakor jaki poedinci. Da se vodi tam vse javno življenje v interesu poedincev in ne v interesu vseh. Da imajo od takega vodstva javnih poslov široki sloji ogromno škodo, ki je stokrat večja,

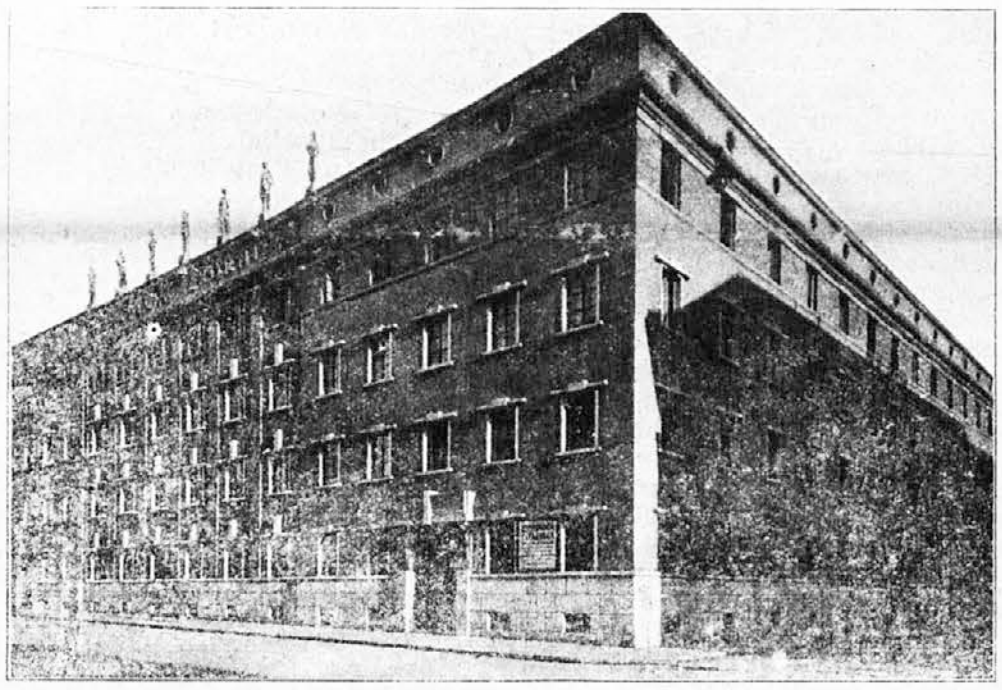

Nova palača Delavske zbornice v Ljubljani.

kakor bi bile žrtve, ki so potrebne, da morejo postati široki sloji potom svojih organizacij sami nosilci javnega življenja.

Delavski dom v Ljubljani ni zadeva samo ljubljanskega delavstva. On je poklican, da postane žarišče javnega udejstvovanja delovnega ljudstva cele Slovenije.

Z zgradbo delavskega doma v Celju je Delavska zbornica pokazala, da misli tudi na potrebe posameznih okrožij, računajoč pri tem s potrebami in seveda tudi z omejenostjo svojih sredstev.

Ni težko najti, da so želje in potrebe na vseh straneh še mnogo večje, kakor smo jim mogli zadostiti. A na žalost želje in potrebe same ne ustvarjajo ničesar. Ustvarjajo sredstva. S sredstvi, ki so bila nam na razpolago, pa smo ustvarili več, kakor se je zdelo treznemu računarju mogoče.

To smo ustvarili le na ta način, da se nam je posrečilo strniti več interesov v skupno akcijo. Razumljivo je, da to nima samo solnčnih strani, ampak tudi senčne.

Veliko število stanovanj v naši palači v Ljubljani onemogoča, da bi se dalo socialnim zavodom in organizacijam toliko prostorov, kakor bi bilo potrebno in zaželjeno. Potrebno pa je, da v času težke stanovanjske krize s prostori vsi štedimo.

Stanovanjska akcija mestne občine ljubljanske, ki je bila z našo združena, je bila sama za sebe veliko socialno delo, ki smo ga bili dolžni tudi mi podpreti. Ta akcija naši gradbeni akciji ni škodila, temveč jo je še olajšala. Zavedla pa je marsikoga v zmoto, da je velika palača v Ljubljani že danes izključno last Delavske zbornice, kar ima zopet za posledico neizpolnjive želje in zahteve.

Če pojasnimo, da to ni tako in postavimo vse stvari na pravo mesto, smo napravili s tem le potrebno ugotovitev. S tem pa ni zmanjšano dejstvo, da je napravila uprava Delavske zbornice z razpoložljivimi sredstvi nad vse pričakovanje veliko delo. Ona je ustvarila slovenskemu delavstvu kulturna in socialno-politična oporišča prvega reda.

S tem ni zmanjšano dejstvo, da je dokazala zlasti mestna občina ljubljanska in da so dokazali tisti, ki so jo vodili, s sodelovanjem pri tej zgradbi mnogo smisla za socialno-politične potrebe. Naj jim bo izrečena zato v imenu vsega našega članstva topla zahvala!

Tudi vsi oni prijatelji slovenskega delavstva, ki so z najvišjih in drugih mest ministrstva za socialno politiko naše načrte in akcije odobrili in blagohotno podpirali, zaslužijo toplo zahvalo slovenskega delavstva.

Delavske zbornice v Jugoslaviji.

Ta informativen članek smo napisali lansko leto za nekega nemškega časnikarja, ki se je informiral v našem tajništvu o delokrogu in organizaciji delavskih zbornic v Jugoslaviji. Ker pa si o tem tudi del naše javnosti ni na jasnem in ker ima celo naše delavstvo o nalogah delavskih zbornic deloma netočne predstave, mislimo, da bo koristno, če ga priobčimo tudi na tem mestu.

Zakonito podlago za organizacijo naših delavskih zbornic tvori naredba z zakonodajno močjo z dne 21. maja 1921, ki je prišla kasneje v celotnem obsegu v zakon o zaščiti delavcev. Zakon o zaščiti delavcev je izšel, kakor znano, leta 1922.

Po tem zakonu obstojajo delavske zbornice iz 60 izvoljenih delegatov, ki volijo iz svoje srede 12-članski upravni odbor, ki vodi tekoče posle zbornice.

Delavske zbornice so pričele s svojo delavnostjo v januarju 1922. Delegati prvih, takozvanih provizoričnih delavskih zbornic so bili imenovani od ministrstva za socialno politiko na predlog delavskih strokovnih central. Začasne delavske zbornice niso smele pobirati od delavstva nikakih prispevkov, temveč so bile odvisne od državnih subvencij. Te državne subvencije pa so bile tako neznatne, da so zadostovale komaj za konstituiranje, za vzdrževanje najskromnejšega aparata so bile že premajhne. Zlasti pa je bilo nemogoče izvesti s temi subvencijami volitve in spremeniti s tem zbornice v definitivne. Razumljivo je, da pri tem položaju začasne delavske zbornice niso mogle razviti delavnosti, kakor je predpisano zbornicam po zakonu. Obstojala je nasprotno velika nevarnost, da bo cela institucija zamrla, še predno je pričela živeti. Šele finančni zakon iz leta 1924 in 1925 je dovolil, da smejo tudi provizorične delavske zbornice v svrho izvršitve volitev predpisati in pobirati prispevke od delavstva. Sedaj so mogle zbornice izvoliti svoje zakonite organe in započeti z večjo intenzivnostjo svoje delovanje.

Danes obstoja v državi v celoti šest zbornic. Njihovi sedeži so: v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Novem Sadu, Sarajevu in Splitu. Vse zbornice so danes definitivne.

Prispevek za delavske zbornice znaša tedensko 0.3% zavarovane mezde, to je 1.5 do 4.5 Din mesečno in se pobira preko organov bolniškega zavarovanja zajedno s prispevkom za to zavarovanje. Število članov posameznih zbornic je razvidno iz sledeče sestave:

Delavska zbornica:	Članov:
Zagreb	150.777
Beograd	78.837
Ljubljana	79.683
Novi Sad	77.184
Sarajevo	62.024
Split	26.101
Skupaj	474.606

Med nalogami, ki jih predpisuje zakon delavskim zbornicam, je najvažnejša ta, da imajo podajati državnim in samoupravnim zakonodajnim in upravnim oblastem v vseh vprašanjih socialne politike svoja mnenja in predloge. Razumljivo je, da morejo biti ti predlogi in taka mnenja samo v tem slučaju dobro premišljeni, ako stoje delavske zbornice na eni strani v ozkih zvezah s strokovnim pokretom, kojega želje in stremljenja so najboljše merilo za želje in stremljenja delavstva, na drugi strani pa, če ta stremljenja in gospodarske ter socialne pojave, kojih se dotikajo, temeljito proučijo.

Iz slednjih razlogov je najvažnejša naloga delavskih zbornic, da proučujejo gospodarsko in socialno življenje s posebnim ozirom na interese svojega članstva in da ustvarijo v javnosti razumevanje za te zahteve. Zelo važno je, kako presoja javnost razne politične in socialne probleme.

To javno mnenje je v politiki velesila zase. Kapitalistični in podjetniški svet je to že zdavnaj v polni meri razumel in uvaževal in je ustvaril v trgovskih in obrtnih zbornicah organe, ki uplivajo že od nekdaj zelo izdatno na politično javnost, često v škodo delavstva. Tu naj ustvarijo delavske zbornice potreben protiutež. To je posebno tam potrebno, kjer so strokovne in politične delavske organizacije še slabe tako, da ne morejo vršiti te važne naloge v dovoljni meri.

Potrebno predpripravo za študij socialnih in gospodarskih vprašanj tvori statistično delo zbornic. V naši državi je državna statistika še nezadostno razvita. Zlasti nezadostno je razvita socialno politična statistika. Pri tem položaju so poklicane delavske samoupravne organizacije, da izpolnijo to vrzel.

Delavske zbornice so sestavile skupno z Osrednjim uradom za zavarovanje delavcev statistični program, ki obsega naslednje točke: Zbiranje podatkov o razvoju strokovnega pokreta, o mezdnih gibanjih, o delovnem času in višini delovnih mezd, o gibanju prebivalstva v zvezi s problemom brezposelnosti, o gibanju draginje, o številu in sestavi delavstva, zaposlenega v trgovini, obrti in industriji, o zdravstvenih razmerah delavstva, o gospodarstvu državnih samoupravnih organov in raznih industrijskih skupin.

Naj podčrtamo, da vse to delo nima samo teoretičnega pomena, kakor bi se na prvi pogled zdelo, temveč da je izredne praktične važnosti. Samo par primerov naj nam to osvetli.

Ko je bil v narodni skupščini v razpravi zakon o izenačenju davkov, so bile tudi naše delavske zbornice činitelj, ki je pomagal prepričati z zbranim statističnim gradivom merodajna zakonodavna zastopstva, da so delavci in nameščenci v naši državi nadvse krivično obdavčeni. Nov davčni zakon je prinesel delavstvu v resnici precej znatno znižanje bremen, ki je na področju Delavske zbornice za Slovenijo trikrat večje, kakor vsi prispevki za Delavsko zbornico.

Na polju socialnega zavarovanja gre istotako za vsote, ki segajo v težke milijone. Naj samo omenimo, da je bilo izgubljenih vsled vojne in njej sledeče devalorizacije samo na rezervah nezgodnih in starostnih zavarovalnih zavodov nad pol milijarde dinarjev sedanje vrednosti. In vendar se tega naša politična javnost niti ne zaveda. V tej javnosti se pač govori o upravičenosti valorizacije devaluiranih delnic, ne govori pa se o upravičenosti valorizacije rezerv socialnih zavodov.

Če skušajo pojasnjevati zbornice s številkami krivico, ki se je delavstvu s to valorizacijo zgodila, je treba imeti pred očmi, da je vreden na tem polju že delen uspeh za delavstvo mnogo milijonov.

Iz člankov v zbornicnem letnem poročilu je razvidno, pred kako važna praktična vprašanja bo postavljeno delavstvo o priliki izenačenja zakonodaje. Tudi tu gre za važne praktične interese. Gotovo bo stvari zelo koristilo, če bodo podprle delavsko parlamentarno zastopstvo ob tej priliki tudi delavske zbornice.

Mislimo, da smo s tem dovolj podkrepili svojo trditev, da je ta del delovanja delavskih zbornic zelo važen, da najvažnejši. So delavci, ki mislijo, da bi delavske zbornice najbolje vršile svojo nalogo, če bi prispevke, ki jih dobivajo od svojih članov, čim najenakomernejše med te člane nazaj razdelile. A ti delavci nimajo prav. Ves problem organizacije je ravno v tem, da se zbirajo iz malih prispevkov večje sile, ki so šele v stanu poseči v javno in politično življenje.

Velike važnosti je delo delavskih zbornic na prosvetnem polju. Kot primer za to navajamo pred enim letom v Ljubljani ustanovljeno knjižnico in čitalnico Delavske zbornice za Slovenijo, katere hiter napredek nam kažejo sledeče številke:

V mesecu:	Obiskalo knjižnico oseb:	Izposodilo knjig:
septembru 1926	68	155
septembru 1927	709	1306
septembru 1928	1320	2639
novembru 1927	1382	2806
novembru 1928	1791	3814

Pred par meseci je ustanovila Delavska zbornica za Slovenijo tudi v Mariboru svojo knjižnico in čitalnico, ki se istotako zelo lepo razvija.

S tem pa prosvetno delo zbornic še daleč ni izčrpano. Zbornice izdelujejo za delavske organizacije predavanja, opremljena s skioptičnimi slikami. Ta predavanja poseča delavstvo tudi izven večjih delavskih središč v velikem številu.

O velikem socialnem in kulturnem pomenu domov delavskih zbornic smo spregovorili obširneje v zbornicnem letnem poročilu.

Nadaljna kategorija nalog delavskih zbornic je intervencijonističnega značaja.

Na zbornice se obračajo v neštetih primerih organizacije, pa tudi posamezni delavci s prošnjami za intervencije. Te intervencije so z ozirom na sedanje stanje strokovnega pokreta v naši državi potrebne. Pripomniti pa moramo, da bi bila pravilna razdelitev delokrogov ta, da bi se obračali posamezniki s prošnjami predvsem na delavske zaupnike in strokovne organizacije, medtem ko bi intervenirala delavska zbornica predvsem na prošnje strokovnih organizacij in to zlasti pri mezdnih sporih važnejšega značaja.

Zakon določa, da so poklicane delavske zbornice ustanavljati ali dajati inicijativo za ustanovitev zavodov in institucij, ki so v stanu dvigniti ekonomski, socialni in kulturni položaj delavstva. Tudi na tem polju so razvile delavske zbornice živahno delavnost.

Zopet lahko omenimo tu delavske domove.

Dalje naj omenimo inicijativo, ki jo je izdala Delavska zbornica za Slovenijo za snovanje delavskih pomožnih blagajn, od delavstva upravljanih podpornih blagajn za slučaj brezposelnosti in onemoglosti. S temi zavodi naj bi si skušalo ustanoviti delavstvo za čas, dokler si ne pridobi zakonitega invalidnega zavarovanja, malo nadomestilo za to zavarovanje. Ta inicijativa Delavske zbornice za Slovenijo je našla med delavstvom dokaj odzivov. Že so v snovanju taki fondi v tovarnah v Vevčah, Rušah, Šoštanju, Celju, Hrastniku in Trbovljah.

Pri veliki politični in strokovni razcepljenosti delavstva v Jugoslaviji je med drugim važno tudi to, da ima strokovno gibanje v delavskih zbornicah institucijo, ki zbira pri skupnih akcijah sile delavstva za enoten nastop. Pri vsej različnosti daljnih ciljev, načel in programov, gleda delavstvo na aktualna vprašanja vendar navadno enotno. V vprašanjih delavske zaščite, delavskega zavarovanja, tarifnih pogodb se delavstvo ne loči po svoji principijelni in politični opredelitvi. Tu morajo poseči delavske zbornice vmes in morajo biti vez, ki združuje ločeno korakajoče sile.

Kakšno naj bo razmerje med svobodnim strokovnim pokretom in med delavskimi zbornicami? Ali ne postoji med obojnimi delokrogi medsebojna konkurenca? Ali so bile ustanovljene naše delavske zbornice na željo in inicijativo svobodnih strokovnih organizacij? Ali ne zavirajo razvoja slednjih?

Delavske zbornice so bile ustanovljene v naši državi na inicijativo in na željo delavskega pokreta. Pred vojno je bila podpora, ki jo je prožila država na eni strani delojemalskim, na drugi strani delodajalskim organizacijam, zelo različna. Poleg svobodnih delodajalskih organizacij je obstojalo več vrst prisilnih organizacij obrtnikov in trgovcev, ki so uživale vso državno podporo. Delojemalske svobodne organizacije pa so se od državne oblasti prej preganjale, kakor pospeševale. O prisilnih organizacijah delojemalcev je moglo biti še manj govora. Tako je država podpirala poslodavce, to je že itak jačjo stran, mesto da bi podpirala delojemalce. To neenako postopanje je povzročilo, da je postavilo delavstvo na dnevni red zahtevo po delavskih zbornicah.

Delavske zbornice, ki so nastale na željo in inicijativo svobodnega strokovnega pokreta, so skušale ta pokret do sedaj po svojih močeh podpirati. Kljub temu pa ne bomo trdili, da je izključeno, da bi moglo delovanje delavskih zbornic razvoju strokovnih organizacij tudi škodovati. To vse je odvisno od tega, kako usmerjajo delavske zbornice svoje delovanje in kako se vodijo.

Tu je treba imeti najprej pred očmi, da obsegajo strokovne organizacije vseh smeri komaj dobro desetino vsega delavstva. Gotovo je upravičeno, da se zahteva, da sodelajejo pri naporih za boljšo socialno zaščito vsi delavci, tudi onih indiferentnih devet desetin, ki so pač pripravljeni vzeti sadove naporov nekaterih za zboljšanje socialnega položaja vseh, ki pa odklanjajo sami vsako žrtev. Gotove nevarnosti obstojajo v tem, da bi se dala izrabljati neorganizirana večina delavstva od delavstvu sovražnih sil, ki bi mogle zadobiti na ta način škodljiv vpliv na delavske zbornice. Zato je potrebno in zaželjeno, da vodi delavske zbornice organizirano delavstvo. To je pri naših zbornicah med drugim tudi s tem olajšano, da morejo postavljati po pravilih kandidatne liste za delegate delavskih zbornic le registrirane strokovne organizacije.

Kar se tiče omejitve delokroga strokovnih organizacij po delavskih zbornicah, se mora povdariti, da omejujejo ta delokrog tudi druge javnopravne socialne ustanove, predvsem delavsko zavarovanje in to mnogo bolj kakor delavske zbornice. Ni dvoma, da se ima zahvaliti v mnogih zapadnih državah strokovno gibanje za svojo veliko moč deloma temu, da so strokovne organizacije tudi organi socialnega zavarovanja. Kljub temu pa so interesi zavarovanja samega tako važni, da ni bila napaka, da se je dalo temu zavarovanju prisiljen značaj in ga po enotnih smernicah uredilo, četudi so imele doprinesti strokovne organizacije za to kako žrtev. — Kar se sodelovanja pri mezdnih gibanjih tiče, med delavskimi zbornicami in strokovnimi organizacijami ni konkurence. Le strokovne organizacije morejo zbirati stavkovne fonde za mezdne boje. Vsled tega morejo biti samo one stranka v mezdnih bojih. Delavske zbornice morejo nastopati le kot njih zastopniki. Kot njih zastopniki pa morejo strokovnim organizacijam zlasti pri večjih mezdnih gibanjih mnogo koristiti. Če imamo pred očmi, da znaša prispevek za delavske zbornice komaj petino prispevka za strokovne organizacije, lahko trdimo, da so izgovori, da bi se kdo pri strokovnih organizacijah ne mogel organizirati, ker plačuje prispevke za delavsko zbornico, neutemeljeni. Gotovo je, da se dogaja, da navajajo neorganizirani delavci ta izgovor, kadar se branijo pristopiti v strokovno organizacijo. A neorganizirani bodo našli v takih slučajih

Poslopje Delavske zbornice v Celju.

Upravni odbor in fin. kontrola Delavske zbornice.

Od leve na desno: **Kopač**, vodja pisarne, **Juvan** (dem.), **Sedej** (soc.), **Čobal** (soc.), **Čelešnik** (soc.), **Svetek** (soc.). Stoje od leve: **Žužek** (kler.), **Vospernik** (soc.), **Silvester** (kler.), **Gajšek** (kler.), dr. **Bohinjec** (dem.), **Terseglav** (kler.), **Jakomin** (soc.), **Urbančič** (dem.), **Uratnik** (tajnik), **Makuc** (divjak), **Ošlak** (soc.), **Leskošek** (soc.).

vedno dovolj izgovorov, da bodo utemeljevali, zakaj niso organizirani. Stvar strok. organizacij in strok. izobrazbe je, da se predoči delavstvu, zakaj plačuje prispevke za delavske zbornice in zakaj za strok. organizacije in v koliko more napraviti ena organizacija drugo nepotrebno. Na drugi strani naj še enkrat povdarimo, da bi bila težka zmota, če bi kdo mislil, da bi mogle delavske zbornice svobodni strokovni pokret nadomestiti. V delavstvu je pravir vse socialne politične delavnosti. Svobodne strokovne organizacije morejo predvsem črpati iz tega pravira in postavljati socialno politične probleme na dnevni red. One so poklicane prihajati z inicijativami, delavske zbornice pa so poklicane, da te inicijative sprejemajo, jih poglobe in napravijo godne za rešitev.

Delo prosvetnega odseka Delavske zbornice.

(Od 1. januarja 1927 do 1. decembra 1928.)

Knjižnica in čitalnica v Ljubljani.

Knjižnica izkazuje od 1. januarja 1927 dalje sledeči promet:

Mesec L. 1927.	Število obiskovalcev	Novih	Število izposojenih	Slovenskih knjig	Nemških knjig	Hrvatskih knjig	Leposlovnih knjig	Znanstven. knjig
Januar*	481	—	985	—	—	—	—	—
Februar*	442	—	854	—	—	—	—	—
Marec	394	20	780	653	127	—	656	79
April	280	12	534	422	102	10	461	73
Maj	320	26	625	416	187	22	530	95
Junij	299	30	608	360	221	27	542	66
Julij	400	36	790	494	247	49	708	82
Avgust	492	43	842	535	259	48	741	101
September	709	92	1306	774	456	76	1192	114
Oktober	983	110	1850	1015	737	98	1636	214
November	1382	179	2809	1625	1050	134	2478	331
December	1649	125	3512	2113	1195	204	3126	385

* Za januar in februar 1927 še nismo vodili točne statistike za kolone, ki so prazne. — Oktobra 1928. knjižnica radi preselitve pol meseca ni poslovala. — Prosvetno delo zbornice vodi referent, s. Ciril Štukelj.

Mesec L. 1928.	Število obiskovalcev	Novih	Število izposojenih	Slovenskih knjig	Nemških knjig	Hrvatskih knjig	Leposlovnih knjig	Znanstven. knjig
Januar	2029	116	4051	2419	1390	242	3670	381
Februar	1533	67	3120	1733	1177	210	2820	296
Marec	1750	81	3647	1856	1519	272	3325	322
April	1402	54	2823	1378	1220	225	2614	209
Maj	1304	70	[illegible]	1150	1285	[illegible]	2479	155
Junij	[illegible]	42	2357	1001	1179	177	2052	295
Julij	1086	49	2177	910	1075	192	1949	[illegible]
Avgust	1111	41	2284	997	1142	145	2112	172
September	1320	53	2639	1049	1403	[illegible]	2360	279
Oktober (15 dni)	906	82	1901	841	909	143	1702	199
November	1791	167	3614	1151	1619	294	3087	527
December	1811	133	3798	1703	1814	263	3261	537

Vsakdo naj primerja iste mesece dveh let in videl bo, kako knjižnica stalno in hitro napreduje. — Zelo hitro narašča število nemških izposojenih knjig. Zakaj? V slovenščini izhaja mnogo premalo leposlovnih knjig za one, ki so navajeni redno čitati. In kdor zna nemščino vsaj za silo, si pomaga z nemškimi knjigami. Slovenska založništva izdajajo preveč lirike in premalo dobrih pripovednih povesti in romanov. Nadaljnja posledica nepravilnega izdajanja slovenskih knjig je v zadnjih mesecih razširjanje zagrebškega šunda: »Grof Rigo Muratti« itd. po Sloveniji. Na anketi proti šundu je zastopnik prosvetnega odseka DZ opozoril merodajne činitelje, da ne bo pravega uspeha v boju proti šundu, ako se ne zboljša slovenski založniški trg.

Knjižnica ima danes okrog 2000 rednih članov: dobro polovico tvorijo delavci, eno četrtino dijaki, drugo četrtino pa intelektualci in svobodni poklici. Knjižnica je že danes po kvaliteti knjig prva v Sloveniji, po prometu bo pa tudi v kratkem času postala.

Čitalnica je v zimskih mesecih preveč obiskana. Žal se v čitalnici ne zbira zavedno, organizirano delavstvo, ki bi čitalo lepe socialnopolitične revije in časopise, ki jih imamo okrog 100 in za katere izdamo na leto 13.000 Din. Lansko zimo so čitalnico v pretežni večini obiskovali brezposelni, da se grejejo in preženejo čas. In časa si žal po večini niso preganjali s čitanjem knjig ali revij, temveč s posedanjem. Kakor je pomlad vzela sneg, je vzela tudi te obiskovalce čitalnice: Ni jih bilo več niti v čitalnico, niti v delavske strokovne ali kulturne organizacije!

Zato smo letos v čitalniškem redu določili, da smejo čitalnico obiskovati le organizirani delavci in nameščenci ter člani naše knjižnice. Od tedaj obiskujejo čitalnico resnejši bralci. Vendar čitalnica še vedno ni taka, kakor bi si je želeli. Ljudje čitajo dnevnike, dočim najboljše slovenske in nemške revije večinoma nedotaknjene počivajo v predalih. Sčasoma se bo morda to zboljšalo — delavske kulturne in strokovne organizacije bi mogle tozadevno najizdatneje vplivati na svoje člane.

V letošnjem poletju je ljubljanska knjižnica DZ prepustila Mariboru 3000 knjig tako, da smo mogli ustanoviti tudi

knjižnico v Mariboru,

ki se prav lepo in hitro razvija. Njen promet kažejo sledeče številke:

Mesec	Število obiskovalcev	Novih	Število izposojenih	Slovenskih knjig	Nemških knjig	Hrvatskih knjig	Leposlovnih knjig	Znanstven. knjig
Junij (1 ted.)	74	59	120	48	72	—	114	9
Julij	301	64	620	242	373	4	545	75
Avgust	454	52	810	302	493	15	732	78
September	576	66	1018.	326	658	34	927	91
Oktober	599	36	1098	319	739	40	1011	87
November	696	57	1236	409	770	57	1126	110
December	585	45	1191	337	794	60	1097	94
Januar (1929)	706	46	1383	409	901	73	1269	123

Za razmah mariborske čitalnice in knjižnice so neobhodno potrebni novi večji prostori.

Predavanja in tečaji.

Prosvetni odsek Delavske zbornice je gledal, da more delavstvo v vsakem kraju prirejati predavanja brez materialnih težkoč. Zato je razdelil v razne industrijske kraje skioptične aparate. Kraji, ki doslej še niso prišli na vrsto, pridejo v prihodnjem proračunskem letu tako, da bo po delavskih krajih Slovenije okrog petdeset skioptičnih aparatov.

Vsako leto izdelamo več novih skioptičnih predavanj (slike in tekst); do danes imamo 45 takih predavanj.

Razen tega daje prosvetni odsek DZ posameznim krajem denarne podpore, s katerimi lahko tamošnje organizacije krijejo vse težj. stroške.

Najbolje so se obnesla predavanja in tečaji v Trbovljah.

Pripominjamo, da n. pr. avstrijsko delavstvo ni deležno takih ugodnosti v svojem izobraževalnem delu: tudi tam sicer dunajska »Arbeiterbildungszentrale« izposoja skioptična predavanja in filme, toda samo proti denarni odškodnini, ki je natančno odmerjena po številu slik in dnevih izposoje.

Čim nam bodo sredstva dopuščala, bomo začeli misliti tudi na organizacijo delavskih visokih šol.

Društvene podpore.

Kulturna organizacija, zlasti delavska, ima vedno več izdatkov kot rednih članskih dohodkov. Zato podpira prosvetni odsek DZ izobraževalno delo registriranih kulturnih društev z vsakoletnimi denarnimi podporami.

Zveze z inozemstvom.

Če hočemo vzdržati korak s splošnim evropskim kulturnim razvojem, moramo imeti stalne stike z inozemskimi delavskimi kulturnimi zavodi. Tozadevno imamo zlasti dobre odnošaje z Avstrijo in posebej s celovško delavsko zbornico. V sporazumu z njo smo poslali mnogo knjig za slovenske delavce v Avstriji. Zgornje številke in zgoraj navedeni podatki pričajo, da je bilo v zadnjih dveh letih delo našega prosvetnega odseka uspešno. S ponosom lahko trdimo, da vzdrži to delo primerjavo ne samo z drugimi delavskimi zbornicami v državi, temveč tudi z mnogimi izven nje.

Ko bosta ljubljanska in mariborska knjižnica lahko izhajali brez finančnih podpor iz proračuna DZ, bo lahko prosvetni odsek DZ po vzgledu tečajev in predavanj organiziral večje delavske knjižnice tudi po provincialnih industrijskih krajih Slovenije.

Kritika delovanja Delavske zbornice.

Vkljub številčno majhni opoziciji, je bilo izpostavljeno delovanje Delavske zbornice v zadnjih letih vedno ostri kritiki. Prej smo imeli v listu »Naprej« kritika, ki nam ni nikoli prizanašal. Zadnji čas nas pobija list »Enotnost« z vso brezobzirnostjo, ki jo zmore politično in osebno sovraštvo.

Mi se kritike nismo nikdar bali in jo smatramo v gotovem smislu celo za koristno. Moramo pa povedati, da je kritika v tej obliki, kakor se prednaša, daleč od resnice in da včasih niti posrečena karikatura ni.

»Enotnost« je objavljala pred tedni iz peresa urednika Gustinčiča daljšo serijo člankov.

On se zavzema v teh člankih za to, da bi morale biti naše Delavske zbornice take, kakor so bile delavske zbornice v Trstu in v Italiji. Te delavske zbornice so bile natanko to, kar je pri nas Strokovna komisija, to je zveze prostovoljnih, razrednih strokovnih organizacij. Če se ne lovimo za praznimi besedami in ne varamo z naslovi, hoče Gustinčič v svojih člankih, naj se sedanje delavske zbornice, ki so javnopravne korporacije, odpravijo in ostane samo že danes obstoječa Strokovna komisija, ki se naj še prekrsti, da bo ime bolj lepo zvenelo. In to Strokovno komisijo mora spremeniti še taktika enotne fronte iz organizacije v cirkus, kjer se bodo borili vsi proti vsem in kjer bo naperjena vsa ost borbe na znotraj proti sodrugom v lastnih vrstah, mesto na ven.

Kaj naj rečemo na take predloge?

[illegible], v drugem članku mirno obrazložili, kakšne so koristi in nevarnosti, ki jih ima lahko delavstvo od sedanjih delavskih zbornic. Mi nismo trdili nikdar, da so [illegible] delavske zbornice kaj drugega, kakor del javne samouprave, organizacije, ki imajo mnogo podobnosti z občinami, [illegible] itd. Kot take so lahko sredstvo za dobro in slabo, kakor se pač vodijo in upravljajo. One niso socialistična država v državi, kakor ni to občina, oblast, zakonodajna skupščina. Vse to pa ni razlog, da bi rekli: Zato so zbornice delavstvu škodljive, bolje je, če jih ni! — Mi pravimo, da morajo imeti delavci naaje vpliv in izkoristiti toliko kar lahko delavstva te ustanove [illegible]. Če pogledamo v Avstrijo vidimo, da delavske zbornice dobro organiziranemu in previdno vodenemu avstrijskemu delavstvu vsaj nič ne škodujejo; če pogledamo v od Gustinčiča tako pohvaljeno Italijo, vidimo, da lahko gre delavstvu zelo slabo, četudi je imelo nekoč delavske zbornice, ki so bile Gustinčičevemu idealu bližje, kakor naše.

Ako vlada danes v Italiji fašizem, mesto demokratičnih slojev, Gustinčičeve italijanske delavske zbornice niso brez velike krivde na tem. Malo čudno je, če nam postavljata Gustinčič in Makuc pri tem položaju italijanske delavske institucije za vzgled, istočasno pa pošiljata od fašizma preganjane delavce iz Julijske Benečije k našim tako nepotrebnim in škodljivim delavskim zbornicam ter priporočata, naj jim damo podporo.

Obširno kritiko letošnjega proračuna zbornice je sestavil v »Enotnosti« Makuc. Napravil je tudi svoj protiproračun.

Iz njegovega protipredloga se vidi, da smatra Makuc podpore posameznikom za edino koristno nalogo zbornic. Celo to, kar dobe na podporah včlanjene svobodne delavske kulturne in [illegible] je izpadlo iz njegovega [illegible]. Za organizacije se ne [illegible] vse se mora razdeliti na posameznike [illegible], ki ga postavlja Makuc.

Mi priznavamo, da je to zelo zapeljivo. Zlasti [illegible] so videli vedno v [illegible] krajcar, ki je bil izdan za organizacijo [illegible] za [illegible] škodo. Vendar [illegible] treba dobro [illegible], da bi dobil od [illegible] naših članov [illegible] receptu vsak le [illegible] 25 Din na leto, [illegible] bi vsa 2 milijona [illegible] proračuna razdelili. Na mesec bi znašalo to povprečno [illegible] 2 dinarja na osebo. Če se pa ti prispevki [illegible] rejo, imajo lahko — če govorimo v prispodobi, tak pomen, kakor ga ima kepica, ki jo vržete raz snežno brdo. Kakor je tudi spočetka mala, tako se je oprijemlje vedno več snega in končno hrumi v dolino kot silen plaz. Tako se dobijo z organizacijskimi prispevki sredstva, s katerimi se postavljajo domovi in prostori, v katerih se more delavstvo šele kulturno dvigati in kjer more braniti svoje interese. Seveda so potrebni za kulturno dviganje množic in obrambo delavskih interesov tudi ljudje.

Naravnost neverjetno se nam zdi, kako je mogoče razvijati v istem listu misli, kot jih je Gustinčič, na drugi strani pa smatrati za izgubljeno vse, kar se je dalo za podpiranje svobodnih delavskih organizacij.

Le proti skrajnim reakcionarjem smo morali te izdatke dosedaj vedno braniti in govoriti tako, kakor pišemo na drugem mestu: da zbirajo svobodne organizacije element, ki je poklican prisilne stanovske organizacije voditi, ker bi bile te organizacije sicer res brez gospodarja in bi padle na nivô navadnega državnega urada, ki bi izgubil prej ali slej vsak stik z živim življenjem. Da so delavske zbornice paleg tega dolžne te organizacije vsaj v toliko podpreti, kolikor jim na drugi strani s svojo konkurenčno delavnostjo škodujejo. Makuc tega ne razume in stavlja spreminjevalne predloge, ki jih bo pozdravila vsa reakcija z odkritim veseljem.

Z veliko slastjo razglablja Makuc o visokih plačah nastavljencev Delavske zbornice. Mi ugotavljamo, da je imel tudi Makuc kot tajnik Strokovne komisije s pokojnino in pavšalom 3000 Din mesečnih dohodkov; da pa je zato le malo in slabo delal. Kjer je pa kaj sam napravil, je nastala iz tega gotovo nesreča, kot n. pr. pri znani pekovski stavki. Take nastavitve so bile res zapravljanje denarja. Ker je Makučeva strokovna organizacija to uvidela in ga odpustila, je začel sedaj Makuc ugotavljati neprimernost plač, ki jih je prej sam prejemal. Če jih še danes, ne vemo.

To so subjektivni vzroki Makučeve kritike. Vendar je prav, da si to stvar čisto mirno ogledamo.

Ko govorimo o plačah 4500 ali 3500 ali 3000 Din, moramo najprej vedeti, da so v zadnjem letu najemnine v Ljubljani silno poskočile. Par uradnikov Delavske zbornice plačuje že sedaj po 1100 Din najemnine in še je pričakovati poviškov. To smo vpoštevali, zato smo uvedli v nov proračun 13. plačo.

Res je sicer, da ogromna večina delavstva nima takih dohodkov. Res pa je, da imamo med kvalificiranim delavstvom že zaslužke nad 750, med tiskarji celo nad 900 dinarjev tedensko in da smejo imeti uradniki zbornice tako plačo, kot jo imajo kvalificirani delavci. Z najmanjšimi delavskimi plačami ni mogoče hoditi okoli po sestankih, konferencah in se k temu še lepo oblačiti, kar je v interesu službe brezpogojno potrebno. Vsak pameten človek mora to uvideti. Plače našega uslužbenstva so take, da vsi nameščenci, četudi nihče ne zapravlja, komaj shajajo.

Napram plačam v trgovski in obrtni zbornici so plače našega uslužbenstva, kakor 3 : 7. S plačami vodilnih nameščencev v gospodarskih podjetjih pa nočemo postavljati niti prispodobe.

Tudi za uradniškimi plačami, kakor smo jih poznali pred vojno in kakor se bodo morale vpeljati pri državi tudi sedaj, če se bo hotela obdržati uprava na predvojni višini, se te plače ne dajo primerjati.

Iz tega je razvidno, da smo pri zbornici do skrajnosti vpoštevali, kako gleda delavstvo na vprašanje visokih plač. Makučeve spremembe na slabše sicer ne gredo tako daleč, da bi se s stališča uradništva [illegible]

Nihče ni prišel k zbornici radi plače, [illegible] več radi stvari. Kar je treba [illegible] niso [illegible] predlogi, temveč z njimi združene [illegible]

[illegible]

V [illegible] so nastavljeni samo ljudje, [illegible] so delali [illegible] v delavskem pokretu. Nekaj jih je, ki so dali temu pokretu vsa svoja leta. Tako je bil nastavljen [illegible] Kopač že od l. 1885 pri strokovni organizaciji železničarjev, katere član je [illegible] Makuc. Kako je delavski pokret svoje predbojevnike svojčas plačeval, je znano.

Kopač je zapravil v tem pokretu svoje lepo privatno premoženje. Od leta 1908. je plačeval v redu prispevke za Pokojninski zavod. Nesreča pa je hotela, da je prišla vojna in 98% teh prispevkov je vzela de-

valvacija. Danes stoji osiveli, že skoro 70 letni mož pred nevarnostjo, da bi dobivala v slučaju njegove smrti njegova vdova — 250 Din mesečne pokojnine.

V manjši meri je podobno ogroženo tudi drugo uradništvo, zlasti starejše.

Zbornica je postavila v proračun znesek 40.000 Din, ki naj bi bil namenjen za izboljšanje pokojnine pri Pokojninskem zavodu, ne samo za Kopača ali Tokana, temveč za vse uradništvo zbornice. Makuc je številko 40.000 spremenil v 140.000 in pristavil, da je to le za Kopača in Tokana.

V upravi zbornice so zastopniki organizacij, s katerimi sta stala v prejšnjih službah zgoraj omenjena sodruga često v borbi. Vsi ti so gledali na ta vprašanja kot ljudje. Izkoristiti to vprašanje za grdo demagogijo, je bilo pridržano nekdanjemu sočlanu v isti organizaciji, tipičnemu predstavniku hvaležnosti neorganizirane mase — Ivanu Makucu.

A. P.

Pridobitni krogi se tolčejo sami po jeziku.

Industrijci in obrtniki v sedanji svoji kampanji proti delavskim ustanovam in delavskemu varstvu venomer kriče, kako silno slabo se godi pri nas industriji in obrtništvu. Zlasti zastopniki industrije rišejo stanje industrije v najtemnejših barvah. V besedah podajajo ti možje tako žalostne slike »narodnega gospodarstva« da, če bi jaz imel delnice, raznih industrijskih družb v naši državi, bi na njih besede iz obupa skočil v vodo in se vtopil.

Ali, če pogledamo v bilance in poročila te industrije, dobimo pa povsem drugo sliko.

Časopis »Börse« je dne 24. jan. 1929 pohvalil jugoslovansko industrijo zaradi dobrega gospodarstva. Celo vrsto industri navaja (Trbovlje, Vevče, Jesenice itd.), ki so podvojile ,potrojile in početvorile svoje glavnice v zadnjih letih s prometnim dobičkom.

Tajnik zagrebške industrijske zveze Marko Bauer, je v svojih poročilih za leti 1923 in 1924 pohvalil uspehe industrije. Enako hvalo so peli industriji časopisi v letu 1925 in 1926, ki sta bili najneugodnejši za industrijo, dočim se je stanje industrije in ustanavljanje nove v letih 1926, 1927 in 1928 izboljšalo tako, da o »slabih časih« gospodarstva res ni mogoče govoriti.

Razentega pa industrijske trditve naravnost pobijajo številke o velikem uvozu industrijskih strojev in izdelkov ravno v tem času, ko industrijci kriče o »suhih letih« za industrijo.

Kričanje industrijskih in obrtnih krogov je torej neutemeljeno. Če se godi obrtnikom slabo, ni krivo temu delavstvo, ampak kapitalistična industrija, kateri obrtništvo ne more konkurirati. To je pač narodni zakon.

Davčna obremenitev v naši državi.

Absolutno je resnica, da so javna bremena, kakor tudijo industrijci, pretežka in da se zaradi njih narodno gospodarsko ne more uspešno razvijati.

Toda resnica je pa tudi, da industrijci govore o bremenih preveč na splošno, češ, da pride na vsakega prebivalca 621 dinarjev bremen. Industrijci in obrtniki znajo pač računati. Zdi se nam, da niti niso hoteli, da bi detajlno analizirali javna bremena. Sklicujejo se na bremena na tujih plečih, želeč, da bi se otresli bremen s svojih pleč, di daleko niso toliko obremenjena.

Na podlagi naših narodnih dohodkov in na podlagi inozemskih podatkov, znašajo javna bremena pri nas:

Neposredni davki:

	Na osebo	Od 1000 D prejemk.
Za kmeta	65.70	17.79
Za obrtnika	1.622.58	40.—
Za bogat. (indust.)	12.578.—	26.97
Za delavca	217.—	59.—

Posredni davki:

Za kmeta	1.181.63	82.49
Za obrtnika	3.451.76	85.06
Za bogataša	9.295.55	19.99
Za delavca	2.015.59	163.28

Ali skupaj:

Za kmeta	100.38
Za obrtnika	125.06
Za bogataša	45.22
Za delavca	222.28

ek5 -o . bfs uml dgo dgo niga ni

Obdavčenje je torej mnogo večje za delavca nego za industrijca in obrtnika skupaj.

Industrijci in obrtniki pa ne zahtevajo olajšav zase, ampak vodijo boj proti delavskim socijalnim ustanovam in delavskemu varstvu, ki more biti, zlasti, če se izpopolni, važna ustanova, da se delavcu ohrani zdravje in fizične sile ter ga z uvedbo starostnega zavarovanja reši težkih skrbi za onemoglost in starost. Delavec ne more biti s svojim duhom pri delu, če ga more vse življenje težke socijalne skrbi.

Iz gorenjih podatkov je jasno razvidno, da sloni gonja proti socijalni zakonodaji in delavskemu varstvu na izumetničenih temeljih, ki ne odgovarjajo dejanskim razmeram.

Vatikan in Kvirinal.

Vatikan je stolica rimskega papeža, Kvirinal pa italijanskega kraljestva. V svetovni politiki sta sedeže teh dveh suverenih potentatstev zbudila veliko pozornost zaradi dogovora med papežem Pijem XI. in italijanskim ducejem Mussolinijem, ki obsega »spravno« pogodbo med Italijo in papežem ter konkordatno pogodbo.

V srednjem veku je imel papež razmeroma veliko posvetno državo, ki jo je ustvaril po dedščinah in dodelitvah vladarskih in drugih cerkvenih mecenov. Sčasoma pa je država začela zopet razpadati. Nekaj dežel so vzeli Francozi, Sardinci, Avstrijci, dokler ni Rim prišel v roke sedanje zedinjene Italije, ki pa je papežu odvzela vso posvetno oblast. Italijanska zbornica je pod pritiskom zunanje politike (po inicijativi Kamila Cavourja) sprejela omiljeni garancijski zakon dne 13. maja 1871, po katerem je priznala papežu suverenost, to je neodvisnost v občevanju z narodi in državami sveta ter aktivnih in pasivnih diplomatičnih zastopstev. Prepustila je papežu v uživanje (ne v last) tudi vatikanska poslopja in vrtove, lateransko palačo in vilo Kastel Gandolfo v mestu. Vrhutega se je Italija obvezala plačevati papežu vsako leto 3,250.000 lir iz dohodkov zaplenjenih cerkvenih posestev v prejšnji papeževi državi.

Rimski papež garancijskega zakona ni hotel priznati in je odklonil tudi milijonsko rento ter sklenil, da iz protesta proti ropu cerkvene države ne zapusti Vatikana in se smatra za rimskega »jetnika«.

»Jetništvo« rimskega papeža je bil le protest ali politična demonstracija cerkvenega poglavarja proti »ropu« njegove države, ki pa že takrat ni našla nobenega odmeva v svetovni politiki. To stanje je trajalo 50 let. Rimska cerkev je pa uvidela, da s svojo politiko ne doseže uspeha, zato je jela iskati izhod iz situacije. Pomagal je cerkvi Mussolini. In veliko vprašanje je, ali bo papež sedaj bolj suveren ali pa bo še bolj vezan na fašizem in ostali kapitalistični svet. Zdi se nam, da bo zadnje.

Pogajanja zaradi spora med Vatikanom in Kvirinalom so se vršila več let. Opazili smo zbliževanje tudi v politiki; zakaj, papežka stolica in Italija sta vodili zlasti v zadnjih letih med seboj jako obzirno politiko. Tej obzirni politiki je dal pravec zlasti Mussolini, ki se je že v početku svoje akcije naslonil naravnost na cerkev in potem podajal ob različnih prilikah naravnost protikrščanske izjave. Ali Vatikan je molčal. Ni ugovarjal iz »političnih« razlogov, ni zavračal izjav in grozodejstev, ki jih je uganjal fašizem.

V pondeljek se je podpisala v Rimu spravna pogodba med papežem in Italijo. Papeža Pij XI. bo posetil kralj in papež kralja. In zahvalno pesem bodo peli. Papež ne bo več jetnik in že v kratkem potuje v Milan z italijanskim kraljem na slovesnost ter pozneje, kamor se mu bo zljubilo.

Italija je prepustila z novo pogodbo papežu Vatikan, vatikanske vrtove, manjši del ozemlja in železniško postajo Sv. Peter. Podrobna vsebina pogodbe pa še ni objavljena in stopi v veljavo, ko jo odobrita vatikanski konzistori in italijanski parlament.

Dogodek je važnega cerkveno-političnega pomena. Kakor je prej mistično vplivalo »jetništvo« papeža, tako vpliva sedanja sprava, ker jo cerkveno in meščansko časopisje z veliko reklamo v svojem lastnem interesu postavlja v ospredje, dasi nova pogodba v bistvu ne pomeni nič drugega kakor da se je rimska papeška oblast spravila s fašistično Italijo, in sicer bolj v interesu fašizma, kakor pa v interesu cerkve. Vesel je pogodbe lahko Mussolini, ki je s pogodbo pridobil prej tihega, sedaj pa javnega zaveznika — rimsko cerkev, ki ima več ali manj vpliva tudi v drugih državah in s tem v svetovni politiki.

Rimska pogodba v bistvu ne daje papežu nobenih novih privilegijev, je samo velika gesta, ki naj zbudi v javnosti čimveč pozornosti in uvede s tem novo ero papeške navidezne politične moči.

Zgodovina pa nas uči, da preživele politične moči in nazori propadajo. Po vseh državah imajo velik politični vpliv že danes nazori, ki nočejo imeti z abstraktnimi političnimi vplivi ničesar skupnega, ki so jim jedro politike socijalni problemi. Na te države in sloje papeževa moralična politična gesta ne bo imela vpliva. Razvoj gre svojo pot. Zato tudi politična gesta Vatikana in Kvirinala v razvoju ne more imeti večjega vpliva, marveč je le bilka, ki se je oklepata oba.

Dnevne novice.

Spored posvetovanj ob priliki otvoritve palače Delavske zbornice je sledeči:

Petek, dne 15. februarja.

Ob 10. uri dop.: Konferenca centralnega tajnika Delavskih zbornic z vodstvom Pokojninskega zavoda.

Ob 3. uri pop.: Seja Upravnega odbora Del. zbornice.

Ob 8. uri zvečer: V dvorani OUZD predavanje centralnega tajnika dr. Živka Topalovića o »Plinski vojni«.

Sobota, dne 16. februarja.

Ob 10. uri dop. in po potrebi popoldne: V čitalnici Prosvetnega odseka: 1. Anketa o pokojninskem zavarovanju privatnih nameščencev. — 2. V pisarni knjižnice: Konferenca prosvetnih referentov delavskih zbornic.

Ob 3. uri pop.: V posvetovalnici DZ seja Odbora Centralnega tajništva.

Od 4.—7. zvečer: V prostorih strokovnih zvez: Seje klubov delegatov plenuma DZ. Razprava o proračunu.

Nedelja, dne 17. februarja.

Od pol 11. do 1. ure: Otvoritvena svečanost.

Od 3.—7. ure pop.: Klubske seje.

Ob 8. uri zvečer: Koncert v dvorani zbornice.

Pondeljek, dne 18. februarja.

Ob 9. uri dop.: Skupščina Delavske zbornice.

Koncert v novi dvorani Delavske zbornice priredi prosvetni odsek Del. zbornice v čast gostom, ki se udeleže slovesne otvoritve palače Del. zbornice, v nedeljo 17. tm. ob 8. uri zvečer. Vstopnina brezplačna. Vstopnice dele delavske strokovne in kulturne organizacije in Del. zbornica. Spored koncerta je sledeč: 1. Prelovec: Slava delu!, poje »Krafika«; 2. a) Lajovic: Zacvela je roža, b) Grieg: V čolnu, c) Dvořak: Arija iz »Rusalke«, poje gdč. Majdič; 3. a) Adamič: Serenada, b) Adamič: Franica, c) Rosenberg: San, poje »Grafika«; 4. a) Dr. I. Ipavic: Pomladna noč, b) Dr. I. Ipavic: V jutro, c) Adamič: Noč je tužna kakor moji sni, poje g. Betetto; 5. a) Jereb: Pelin roža, b) Mirk: Jutro, c) Ravnik: Kam si šla, poje »Grafika«; 6. Nedbal: Poljska kri, valček, igra orkester »Grafike«; 7. Grieg: Nova zemlja, izvaja moški zbor z bariton-solo in spremljevanjem orkestra »Grasike«.

Predavanje o »plinski vojni« priredi prosvetni odsek Del. zbornice v petek, dne 15. febr., ob 8. uri zvečer v dvorani Okrožnega urada za zavarovanje delavcev na Miklošičevi c. Predaval bo g. dr. Živko Topalović, tajnik sekretarijata Del. zbornice. Vstopnine ni!

Novi kazenski zakon je objavljen v »Službenih Novinah«. Obvezno veljavo za vso državo bo pa dobil, ko bo izdana izvršilna naredba, kar utegne biti šele v drugi polovici tekočega leta.

Revizija upokojencev. Vlada hoče revidirati invalidski zakon in stalež upokojenih državnih nameščencev. Pokojnine državnih nameščencev znašajo na leto 1200 milijonov, to je eno desetino proračuna. Upokojence deli načrt na tri vrste. Prvič v take upokojence, ki so bili ob ustanovitvi države v službi, pa so bili po vojni na prošnjo upokojeni; drugič v take, ki so bili upokojeni iz strankarskih razlogov, med katerimi je za službo še mnogo sposobnih in opravljajo sedaj druge posle ter tretjič v take, ki so prišli v višje položaje brez potrebne kvalifikacije ter so bili upokojeni, ko je stopil v veljavo uradniški zakon. Vrhutega se bavi vlada z vprašanjem, če ne bi bilo umestno, da se ustanovi poseben pokojninski zavod za državne uradnike, v katerega bi plačevali prispevke država in uradniki. Vladni krogi jako nagibajo k taki rešitvi pokojninskega vprašanja tudi za druge državne ustanove.

Komercijalizacija državnih podjetij. Vlada se pripravlja, da pri državnih podjetjih izvede komercijalizacijo, ker so pasivna. V čem bo obstojala komercijalizacija, še ni znano. Morda bo zopet zakup, kakor pri vžigalicah.

Velika amnestija za politične kaznence. Kralj je podpisal zakon, s katerim se odpuščajo kazni in ustavljajo tožbe radi razžaljenja vladarja in ostalih političnih deliktov po kazenskem in tiskovnem zakonu.

Okoli 500 stanovanj je pri ljubljanski sodniji odpovedanih za mesec maj. Kakor vse kaže, bo nastopila v stanovanjskem vprašanju s prvim majem prava stanovanjska kriza v Ljubljani in okolici. Naravnost čuditi se moramo, da merodajna gospoda, ki je sedela v občini, to vprašanje tako bagatelizira. Stanovanjsko vprašanje jim je objekt demagogije in nič drugega, zakaj z opustitvijo zaščite stanovanjskih najemnikov bo zopet pahnjenih stotine rodbin delavcev in uradnikov, pa tudi obrtnikov na cesto ali pa v nezdrave brloge, kjer bodo hirale dalje. Sloji, ki nimajo socijalno dovolj trdnega stališča, absolutno ne bodo zmogli visokih najemnin za vsaj približno primerna stanovanja. Zaščita stanovanjskih najemnikov je potrebna, toda tudi zaščita je demagogija, če ni nikogar, ki bi poskrbel, da se stanovanja grade. Dolga leta po vojni so imeli gospodje okoli obeh glavnih dnevnikov v Ljubljani dovolj časa, da kot zastopniki v raznih korporacijah kaj store, pa so storili le to, čemur so bili moralno prisiljeni. Sedaj, pred stanovanjsko katastrofo, pa iznova začno uganjati čisto navadno demagogijo. Oboji ste stanovanjski akciji deset let metali polena pod noge.

Stanovanjska bitka je nastala v Ljubljani med nekdanjimi »klerikalci« in »demokrati«. Mestna občina je zvišala stanarino v občinskih hišah. »Slovenec« se huduje sedaj, češ, da demokrati nimajo socijalne uvidevnosti. Demokrati pa pravijo, da občina ni dolžna doplačevati na stanovanja za ljudi, ki stanujejo slučajno v mestnih hišah. Stanovanjska akcija se je pričela po naši inicijativi. Zidala je občina res nekaj. Ali vprašanje je, kako je zidala; zakaj se stanovanja ne rentirajo z nižjo najemnino? V dunajskih hišah, ki gotovo nimajo ugodnejših stavbnih pogojev, so sta-

80 odstotkov cenejša kakor v Ljubnovanja v občinskih hišah za 60 do ljani. Vrhutega smo povsem jasno označili svoje stališče glede stanarine in amortizacije. Rekli smo, da naj občina uvede nizke doklade na stanovanja, ki so prav poceni, zlasti pa ona, za katera se plačuje oderuška cena, da s tem občina zadrži preoderuško dviganje stanarin. V stanovanja mestnih hiš naj se pa jemlje v prvi vrsti socijalno slabejše situirane sloje. Ljubljanska občina je pa zidala hiše, ki so drage, predrage, vrhutega je pa ljubljansko bogato prebivalstvo bagateliziralo stanovanjsko akcijo. Iz vsega početja občine je razvidno le eno, namreč to, da ljubljanska občina nima namena regulirati s svojimi stanovanji stanovanjske najemnine, ampak prej služiti privatnim lastnikom kot kažipot, kako naj zvišujejo stanarino. — Vse prepiranje med klerikalci in demokrati je prazno. Oboji ste imeli priliko, da daste ljubljanskim revnejšim stanovanjskim najemnikom zaščito, pa je niste dali. Molčite še sedaj, ker se sicer osmešite.

Socijalistična internacijonala je imela v pondeljek in torek svojo sejo v Londonu pod predsedstvom s. Macdonalda. Konferenca se je bavila zlasti z zahodnoevropskimi problemi vobče.

Volilni uspeh angleške delavske stranke. V Bishop Auckland na Angleškem so imeli dopolnilno volitev. Kandidatinja delavske stranke Dalton je dobila 14.797 glasov, liberalni kandidat 7225 in konservativni pa 3357.

Ustavna reforma na Poljskem. Na Poljskem hočejo reakcijonarni krogi, katerim na čelu stoji Pilsudski, sedanjo ustavo izpremeniti v tem smislu, da bo dobil predsednik republike več pravic na škodo vlade in parlamenta. Predsednik dobi pravico veta. Parlament bo mogel vladi, ki bo od predsednika imenovana, samo s kvalificirano večino izreči nezaupnico. Volilna pravica se bo omejila na 24. leto starosti. Vojaki obdrže volilno pravico. Predsednika republike se bo volilo direktno od ljudstva in sicer na predlog odstopivšega predsednika.

Avstrijski juristi si belijo glave z vprašanjem, kako reformirati poroto, da bi se preprečili taki slučaji, kot so se na Dunaju v zadnjih časih ponovno dogodili, da so bili zločinci — morilci — katerim so bili zločini jasno dokazani in ki so jih obtoženci sami priznali, kljub temu oproščeni. Sedaj se vrše ankete sodnikov, državnih pravdnikov ter odvetnikov o tem vprašanju. Mnenja so zelo deljena, kajti sistem porotnikov je bila pridobitev demokracije in je zelo riskantno odpraviti jo. Vlada se bavi z načrtom ustanovitve takozvanih »Schöffengerichte«, kot jih imajo v Nemčiji, to so mešanica iz lajikov ter poklicnih sodnikov — 6 prisednikov in 3 sodniki. V Avstriji ima načrt: 9 lajiških in 3 poklicne sodnike. Tako sodišče bi imelo tudi pravico določanja kazni, med tem ko porotniki te pravice nimajo. Porotniki se mnogokrat radi kompliciranosti kazenskega zakona ne spoznajo in bi včasih radi koga obsodili, pa ga nehote oprostijo ali pa nasprotno. Za spremembo kazenskega zakona je potrebna sprememba ustave. Najbolje bo tedaj, ko bo sedanji kapitalistični družabni red odpravljen; tedaj ne bo treba ne takih in ne drugačnih sodišč.

Irski republikanec De Valera je bil obsojen na mesec dni zapora, ker je šel v severno Irsko, kamor mu je bila pot prepovedana.

Ruski emigranti še vedno fantazirajo o carju. Ruski metropolit Antonij, ki je po padcu carizma zbežal v Varšavo, je kot predsednik pravoslavne sinode sporočil knezu Cirilu, da ga smatra po smrti Nikolaja Nikolajeviča za ruskega carja. Pravoslavni škofi bodo Cirilu na svojem zborovanju prisegli zvestobo. — V Rusiji pa najbrže ne bo več romanovskega carizma.

S klerikalci vladati ni šala. V Nemčiji hočejo klerikalci ravno v tem trenutku izzvati vladno krizo, ko stoji Nemčija pred važnim dogodkom, ko gre za končno ureditev problema reparacij. Sedanja nemška vlada, ki je sestavljena iz socijalistov, demokratov, nemške ljudske stranke, centruma ter bavarske ljudske stranke, je samo začasna, ker je ljudska stranka vstopila v vlado pod pogojem, da se jo pripusti tudi v prusko deželno vlado. Istotako je centrum pristal na to, da je eden njegov član vstopil v Müllerjevo vlado s pogojem, da je to samo začasna vlada. Sedaj pa je prišlo vprašanje definitivne sestave velike koalicije, pri čemur pa je centrumaška stranka postavila zahtevo, da se ji da tri ministrstva. To pa je silno pretirana in neupravičena zahteva, kajti centrum ima vsega skupaj 61 poslancev, medtem ko imajo socijalisti 153 poslancev in imajo sedaj samo štiri zastopnike v vladi, ki šteje 12 članov. Tej klerikalni zahtevi ugovarjajo tudi ostale stranke. Toda klerikalci se ne zmenijo za to, kaj je prav in kaj ni prav; ne zmenijo se za reparacijska pogajanja, ki so usodepolna za Nemčijo in bi kot rečeno, v tem trenutku morala biti vlada trdna — saj na zunaj. Kancler Müller je poskusil vse, kar je mogel, toda centrum je ostal pri svoji trmi. Kakor se iz Berlina poroča, je prometni minister ter član centruma, Guerard, odstopil. Klerikalci niso zanesljiva firma!

Uganka Trocki! Lev Trocki, ki je izgnan iz svoje lastne države, je baje dospel v Turčijo. Toda kljub temu, da je to novico prineslo neštevilno mnogo različnih svetovnih dnevnikov, ki so vedeli že pred enim tednom poročati in sicer vsak iz svojega lastnega vira, kedaj in s katerim parnikom je Trocki dospel v Carigrad, pod močno eskorto itd. — se še danes ne ve nič gotovega, kje je pravzaprav Trocki. Saj se poročila tako pobijajo, kot se niso še morda nikoli v nobeni drugi zadevi. Kajti z ene strani so poročali, da se je dotični parnik, s katerim se je Trocki peljal, na Črnem morju vsled viharja potopil. Drugi so poročali, da se ni potopil, ampak da je pristal nekje 200 km pred Carigradom. Tretji so zopet vedeli povedati, da je Trocki odšel direktno v Angoro. Med tem so končno ruski listi poročali, da vse to ni res, ampak da se Trocki še vedno nahaja v — Rusiji! Sedaj pa se ne more res ničesar več verjeti, tudi če je eno ali drugo res.

Žalostna slika. Iz Bombaya v Indiji poročajo, da so se tam vršili šest dni boji med Indijci in Muslimani. V borbi je bilo 86 mrtvih, 600 težko in 800 lahko ranjenih. Po pomirjenju so pa korakali po mestu oboji in se prijateljsko pozdravljali. Angleški kapitalisti se pa smejejo problemu osvoboditve indijskih narodov.

Kako so financirali svetovno vojno. V svetovni vojni je igralo bančno podjetje Morganovo v Ameriki največjo vlogo, ker je financiralo svetovno vojno. Svetovna vojna je Morganovi banki dobro došla, ker je imel za svoje posle v Ameriki premalo polja. Leta 1915 je posodil Morgan Rusiji 15 milijonov dolarjev in Francozom 50 milijonov. V zedinjenih državah je zbral Morgan od raznih kapitalističnih interesentov za vojne namene 9500 milijonov dolarjev. Anglija je dobila od Morgana 4600 milijonov dolarjev. Že samo ti zneski znašajo v naši veljavi okroglo 48 milijard dinarjev. Po vojni pa se je Morganova banka lotila drugega posla, pri katerem se tudi nekaj zasluži. Obubožani evropski narodi so potrebovali denar za popravo vojne škode in trde valute evropskih vrednostnih papirjev. V letu 1923 je Morgan razpisal posojilo 200 milijonov dolarjev da pomaga Nemčiji uvesti zlato valuto. Stabiliziral je s posojilom tudi italijansko liro in francoski frank. Da njegova roka ni povsod vidna, dela tudi pod tujimi imeni posredovalnih firm in konsorcijev. Sedaj pride Morgan v Pariz na reparacijsko konferenco, kjer gre zlasti za to, da dobi Nemčija posojilo, da plača del svojih vojnih obvez Angliji, Franciji, Belgiji in Italiji. Nemčija bo dobila denar, a zastaviti bo morala železnice in težko industrijo. Tako roma ameriški denar po vsem svetu in Zedinjene države kot kapitalistični diktator imajo nalogo, da ga ščitijo. Svetovna vojna je bila torej zgolj bogata žetev za kapitaliste.

Pomanjkanje vode na Dunaju. Vsled dolgotrajnega silnega mraza, kakršnega ni bilo pri nas že približno 150 let, so tudi vodni viri oslabeli, ker se sicer debeli sneg ne taja. Dunaj ima dva vodovoda, ali kljub temu je jelo zadnje dni vode primanjkovati. Ugotovljeno je, da se letos porabi na dan in osebo 160 l vode, med tem ko se je lani porabilo na osebo 140 l dnevno. Mogoče je to v zvezi z mnogimi kopališči. Razen tega so v vseh novih občinskih stanovanjskih hišah kopalne naprave, katerih v starih privatnih hišah ni bilo. Mestna občinska uprava je apelirala na prebivalstvo, naj štedi z vodo. Toda apel ni imel uspeha, vsled česar bodo sledili predpisi, ki so seveda zvezani s kaznimi. Sicer pa je uprava občine že lansko leto pripravila načrte za tretji vodovod. Upajmo, da bo skoraj te trde zime konec, ki jo najtežje občuti revno ljudstvo, ki trpi pomanjkanje na vsem.

Švičarske železnice elektrificirane. Švičarska trgovska zbornica poroča, da je prva etapa elektrifikacije švicarskih zveznih železnic s koncem 1928 zaključena. Vse velike prehodne, posebno pa one proge, ki vežejo mednarodne železniške proge, ter proge, ki vežejo deželne centre, so električno opremljene. Ostanejo še samo lokalne proge in s temi pa se misli nekoliko let še počakati. Ugotavlja se, da so se nade, ki so bile v elektrifikacijo stavljene, popolnoma izpolnile. Prednosti novega načina obrata, padejo ravno tako lajiku kot tehniku v oči in se bodo še v povečani meri čutile pri nadaljevanju elektrifikacije ostalih prog. V kratkem bodo švicarske zvezne železnice posedovale nad 400 električnih lokomotiv, katerih skupna vrednost znaša okrog 220 milijonov frankov ali 2420 milijonov dinarjev. 60 teh strojev je že opremljenih z varnostno opremo za vožnjo z enim možem. Stroški za elektrifikacijska dela so znatno nižji kot so bili proračunani; bilo je predvidenih 700 milijonov, v resnici pa so dela stala samo 550 milijonov frankov. Toda ti izdatki dovoljujejo uresničenje prihrankov, ki so že danes višji, kot so zneski, ki so določeni za obrestovanje ter amortizacijo, za elektrifikacijo investiranega kapitala. Leta 1927 se je n. pr. prihranilo na premogu 18 milijonov frankov. Prihranki pri osobju znašajo 13 milijonov in pri vzdrževanju voznega materijala se je prihranilo 4.5 milijona. Tudi ostale prednosti obrata, kot n. pr. izostanek dima, kar je posebno važno z ozirom na veliko število tunelov, večja hitrost, meh-

---

LEO SILA:

Človek mrtvaških lobanj.

Kronika raztrganih duš. 87

Sicer za Staneta ne ve nič. Potolažil se je celo zadnje čase, ker je žena prijazna z njim in mu je v zadnjih nočeh spet zakonska žena, da je je vesel.

V zadnjem pismu je pisala Stanetu, da je Dubrovnik zapustil posledice. Samo zato mu je pisala, da zgane malo mladega človeka, ki je spočel z njo prepovedan sad. Nič se naj ne boji, bo že uredila. Možu bo dala vedeti kot da je kriv on, in poprosila ga bo, da plača pri zdravniku splav . . . Samo zato mu je po vrnitvi iz Dubrovnika bila spet zakonska žena. In mož je plačal, gospa Amalija in Stane pa sta v miru uživala svoje spomine.

Vse to je povedal danes predpoldne Stane Mirkotu. Temu je moral povedati, ker ga je izpraševal zaradi Milke in mu hotel dokazati, da jo ima še vedno rad.

Da ga prepriča o nasprotnem, mu je povedal počitniško zgodbo z lepo gospo Amalijo . . . Ves živ in zdrav je sedaj in med govorom si je želel, da bi tam ob oknu stala mlada gospa Amalija. Zato, da bi ga slišala, videla, da bi mu tudi ona ploskala in častitala . . . Za njim je zopet govoril Kandare. Ponavljal je Stanetove misli in pozival navzoče k debati. Sedaj je čas, sedaj se je treba dobro pogovoriti, da ne bo pozneje nepotrebnih izpadov in prerekanj.

»Kdo želi besedo?« Oči so se ozrle po dvorani. Nihče? Pač. Tam, v desnem kotu zadaj se je stegnila roka.

»Tovariš Vuk ima besedo.« Stane je prekinil pogovor z dekletom. Iz kota je takrat stopil nekoliko korakov proti sredini Leo. Izpod suknje mu je črnela ruska rubaška in nekdo je zaklical: »Fašist!« To ga ni zmotilo. Bled je bil zadnje čase vedno. Njegov obraz je bil v tem trenutku oster. Nič ni bilo smeha na njem, nič krvi, ki se je tako živo pretakala po Stanetovem licu. Tudi njegov glas ni bil svetal, zaprt, enakomeren je dajal zvok kljubujočim mislim mladega asketa.

»Oba predgovornika sta povdarjala dve osnovni misli: narodnost in naprednost. Upam, da še vlada med nami demokracija. Hočem povedati nekaj nasprotnih misli. (Po dvorani je šel šepet. Stane je prisluhnil z vso prisotnostjo duha.) Narodnost? Kaj se to pravi? Pod Avstrijo, kjer smo bili nacijonalno zatirani, smo morali povdarjati, da smo Slovenci. Celo revolucijonarno je bilo to takrat. 1914. l. je marsikdo plačal svojo narodno zavednost z zaporom, celo s smrtjo. Kri tistih je razkrajala stari režim. Toda zelo malo jih je bilo. 1918. l. smo dočakali nacijonalno osvobojenje. Zakaj torej povdarjati nacijonalnost? Ali ni nekaj malega v jugoslovanskem nacijonalizmu, v tem kričanju, ki je danes zakonito, brez nevarnosti, brez posledic? Danes lahko svobodno kričimo: Živela Jugoslavija; noben žandar, noben policaj ne bo rekel nič. Ali bi ne bilo dobro sedaj misliti preko narodnosti — na človeka? Ali bi ne bilo prav, da bi obujali v sebi globine, ki jih do sedaj nismo, pa smo jih dolžni pred seboj in pred svetom? Zakaj imenovati organizacijo narodno, če pa tega povdarka ni treba več?«

»O, je še treba!« je vzkliknil Stane.

»Samo tistim, ki jim je fraza potrebna, ki brez praznih besedi ne morejo živeti.« Ostre besede so izzvale krik, predsednik je miril: »Pri nas vlada načelo demokracije. Pustite, da izpove t. Vuk svoje misli.« Leonu sicer ni bilo dobro pri srcu. Stiskala a je množica nasprotnikov, toda na zunaj se ni spremenil njegov obraz: »Naprednost je prav lepa beseda, če naprednosti ni. Ali smo res napredni že radi tega, ker si lastimo tak pridevek? Mislim, da nam manjka potem še več do naprednosti nego prej. Kaj je sploh naprednost? Pri nas razumemo pod tem samo tistega, ki je liberalec, demokrat, radikal itd., ki ni klerikalec. Še več. Danes, ko je naprednosti že zelo veliko, nam je ta samostalnik že premalo. Nekateri so mu pridjali pridevek »prava« naprednost. Kljub temu ostajamo v temi kot prej. Glavna ost, ki jo naj vsebuje ta pojem, bi naj bila naperjena proti klerikalcem. Ali je klerikalec, zato, ker je klerikalec, že nazadnjak skoz in skoz.«

»Seveda!« Zopet Stane. »Jaz pa mislim, da ni. Mlad študent, ki je veren in je zaradi svoje vere organiziran pri klerikalcih, še nikakor ni nazadnjaški. Edino potem velja, če je vera sama na sebi nekaj reakcijonarnega. Tega trditi, mislim, pa si ne upa nihče od vas.«

»Tako, kot se danes prakticira pri klerikalcih, je!« Sam predsednik je vzkliknil.

»Ne ugovarjam. Nasprotujem samo prisilnima pridevnikoma, ki ju hočete obesiti organizaciji. Ali nismo do sedaj trdili, da nam je svobodna misel nad vse? Zakaj bi se omejevali na nekaj, kar ni. Že davno bi morali biti preko nacijonalizma in lažinaprednjakarstva, ki ga trobijo po časopisih in ki je danes dobilo tudi besedo med nami.

(Dalje prihodnjič.)

kejši tek itd. se od strani potnikov vedno bolj ceni. Poročilo se nadalje bori z uvedbo prehodnih vozov. — Vse to se prav lepo sliši, toda prepustitev vožnje samo enemu edinemu človeku — strojevodju — pa se nam vendar zdi malo preveč riskantno.

Poročila iz Španske si zelo nasprotujejo. Primo de Rivera je baje poslal 50.000 vojakov na dopust, da jih tako odtegne vplivom oficirjev. Torej je tokrat punt nastal od zgoraj, kar je vsekakor nevarnejše za diktatorski režim. Tudi gotovi politiki so bili baje internirani za več let v primorskih krajih ali pa so bili celo poslani v Marcko. Vsak režim se trudi dejansko stanje v inozemstvu olepšati sebi v prid, a vse neprijetnosti zamolčati. Vendar pa lahko sklepamo iz vsega, kar se danes v Španiji dogaja, da so dnevi diktaturi šteti, kajti vsakega nositelja morakS?tlo, rd genin kega nasilja mora biti enkrat konec.

Upor v francoskem Kongu. »Action Francaise« poroča, da je upor v francoskem Kongu zavzel cel srednji Kongo, zlasti pa pokrajine Shanga in Franceville. Tamošnji francoski upravniki so bili baje umorjeni. O usodi ostalih Evropejcev se ne da nič izvedeti. Generalni guverner koraka na čelu slabega oddelka čet proti puntarjem, ki naj bi jih pobil. Ako pa se to ne posreči, tedaj je računati z razširjenjem vstaje.

Moderni Japan. Na Japonskem so imeli velik komunističen proces in sicer v Osaki. Obsojenih je bilo 99 članov tamošnje podružnice japonske komunistične organizacije na zapod od 2 do 8 let. 22 pa je bilo pogojno oproščenih. Obtoženci so se nahajali v preiskovalnem zaporu od meseca marca lanskega leta, ko so bili tamkaj izbruhnili veliki nemiri. Moderni Japan prav nič ne zaostaja za kapitalističnimi državami Evrope.

Cerkev in kapital. V zadnji številki našega lista smo čitali notico, v kateri stoji, da je nek severoameriški finančnik imel v cerkvi baptistov v Newjorku »pridigo« o razvoju podjetij. Sicer to malo čudno zveni za naše razmere. Morda bo kdo vprašal, ali je to krščanska cerkev? Seveda je krščanska, saj so vendar baptisti sličen cerkveni red, kot so n. pr. frančiškani. Poleg tega so cerkve v Ameriki popolnoma privatna last, ker je tudi vera v Zedinjenih državah Severne Amerike privatna stvar in nima z državo nič skupnega. Z ozirom na to, ako nima gospod bog ničesar proti temu, da se njegov hram v deželi dolarja lahko porablja tudi v druge svrhe, potem tudi pri nas ne bi mogel imeti ničesar proti temu, če bi n. pr. naši gospodje dušni pastirji včasih kaj druzega na prižnici razlagali in ne samo tiste sto- in tisočkrat ponovljene stvari, ki malo komu imponirajo in radi katerih se marsikdo silno dolgočasi. Mi imamo silno mnogo cerkva in še več duhovnikov, ki so brihtni in znajo več kot pa samo razlagati cerkvene — resnice. Zatorej bi bilo pač pričakovati, da bi gospodje duhovniki začeli enkrat s poučevanjem ljudstva tudi o praktičnem življenju na tem svetu. Na primer o praktičnem ter modernem obdelovanju polja, o pridelovanju sadja, o uspešni živinoreji ter končno tudi o racijonalizaciji glede množitve ljudstva. Izgovori, češ, da duhovnik vendar ni za to poklican, ne drže. Vemo, da je glavni poklic duhovnika dušebrižnost, toda marsikateri duhovnik sploh tega posla ne vrši ali pa samo postransko. Pač pa se duhovniki bavijo s politiko in različno trgovino ter industrijo. To pa ni v interesu ljudstva. Zatorej politika, ki se premnogokrat v cerkvi dela, bi se naj umaknila gospodarski vedi v cerkvi!

Državni minister Severing o Viljemu II. Sodrug notranji minister Severing je imel v nedeljo v strokovnem domu v Hamburgu povodom neke prireditve »Reichsbannerja« govor, v katerem je mimogrede omenil Viljemovo 70letnico rojstva, ki jo »Kaiser« ravnokar na kolikor mogoče pompozen način proslavlja v gradiču Doornu na Holandskem. Severing je izvajal: »Bilo bi nelepo, kaiserja smešiti, toda ni pa tudi povoda ga hvaliti. Skušalo se je sedaj naknadno vladavino Viljemovo poveličevati, pri čemur se je posebno naglašalo njegovo dobro srce za delavstvo. Daleč mi je do tega«, je rekel govornik, »da bi proti bivšemu cesarju polemiziral, toda napram njegovim častilcem ugotavljam, da ni bil prijatelj socijalne politike. In cesar miru?!« nadaljuje minister. »Jaz skozinskoz ne tajim, da je Viljem II. v kritičnih mesecih l. 1914. marsikaj storil, da bi ohranil mir Nemčiji ter da bi se sarajevski požar lokaliziral, toda kdor je desetletja ogenj podpihoval, ta se ne sme čuditi, če ogenj zagori; kdor desetletja meče v svet meče ter sabljo brusi, kdor »admiralu Tihega oceana«, carju, brzojavlja kot »admiral Atlantskega oceana« in potem vse pomorske sile proti sebi izzove, kdor je govoril, da ne sme biti na zemeljski površini nobene odločbe, s katero se nemški cesar ne bi strinjal, ta ne more, ako na tak način duhove kliče, v enem trenutku, v enem mesecu privesti miru ter ga ohraniti. Odklanjamo naknadno o Viljemu II. še razsojati, toda napram častilcem Viljema II. ugotavljamo zgodovin. resnico.« Minister je zaključil govor z besedami: **Naj živi nemška republika!**

Berlin, najbogatejše mesto Nemčije. Iz Berlina se poroča: Mesto Berlin je v Nemčiji absolutno najbogatejše. Iz neke statistike je razvidno, da znaša celokupno premoženje Berlina 12.5 milijarde mark, to je približno 175 milijard Din, od česar odpade 4.5 milijarde mark na zemljiško posest. Razume se, da premoženje Berlina ni enakomerno razdeljeno. 3,250.000 ljudi v Berlinu ne poseduje drugega kot revščino; velik del pa poseduje le malenkost med 5000 do 10.000 mark. Srednja in večja premoženja se razdele na 86.660 družin, med temi je 525 milijonarjev; 960 oseb poseduje nad pol do enega milijona.

Smrt španske kraljice matere je zahtevala beraško žrtev. Ko so namreč vojaki v Madridu pred gradom oddajali gotovo število žalnih topovskih strelov, je ob 18 strelu šel nek berač mimo enega topa, pri čemur ga je strel na mestu ubil.

Panika pri procesiji. V Cataniji — Sicilija — je med procesijo, ki je bila prirejena na čast patronici sv. Agati, na slavnostnem trgu eksplodiral zaboj z umetnim ognjem, kar je povzročilo silno paniko. Ranjenih je vsled gnječe — ne vsled eksplozije — najmanj 20 oseb.

Podmorski predor. Angleška spodnja zbornica, ki se sestane ta mesec na svoje zadnje zasedanje pred razpustom — volitve se bodo vršile 24. junija — bo našla na mizi vladno predlogo zgodovinske važnosti in sicer projekt zgradbe tunela pod Rokavskim prelivom. Projekt sam je že star nad 178 let; samo načrti so bili ponovno predlagani v različnih oblikah. Francozi so bili vedno pripravljeni, da bi se naredila sigurna cesta do sosede Anglije in tudi poslednja je bila dovzetna za to akcijo. Okrog leta 1875 je bilo že vse pripravljeno za realiziranje načrta. Angleška država je dala neki družbi milijon funtov subvencije, istotako Francija in začelo se je bilo že na obeh straneh kanala La aMnche z delom. Toda naenkrat je Angleže pičila muha in urad za trgovino je prepovedal nadaljevanje dela. Na to so seveda morali tudi Francozi prenehati z delom. Na Angleškem so igrali v tem vprašanju vlogo politični momenti in pa znana angleška »splendit isolation«. In zopet so na Francoskem sprožili misel gradbe leta 1906, toda Angleži so se izrekli proti. Sedaj pa naenkrat taka naglica. Predor ne bo torej samo po dvodo, čigar dolžina znaša, kot že omenjeno, najmanj 33 kilometrov ampak bo dolg okrog 70 km in bo na obeh straneh izpeljan precej daleč pod suho zemlju. Gradbeni stroški so proračunani na 30 milijonov angleških funtov, kar je nekoliko nad 8 milijard dinarjev in bo od tega polovico nosila Francija. Angleška delavska stranka se je odločno izrekla za gradbo predora in zdi se, da je tudi izredno velika brezposelnost vplivala nekoliko na konzervativno Baldwinovo vlado.

Frančiškanovo perilo. Pred okrajnim sodiščem v Josefstadtu na Dunaju se je te dni vršila zanimiva razprava. Agent dunajske tvrdke perila, Schipper, je napravil v Bihaču v Bosni z namestnikom tamošnjega župnika, frančiškanskim menihom, kupčijo za dobavo platnenega perila. Menih je dal 1000 Din are. Čez malo časa pa je prejela tvrdka dopis, da se naročilo stornira, ara pa naj tvrdki ostane. Tvrdka ga je vseeno naročeno blago dobavila, ker je bilo naročeno po meri ter zahtevala plačilo 9000 Din, ki jih pa menih ni hotel plačati. Zastopnik toženca je izjavil, da naročilo ni bilo v redu, ker frančiškanski redovnik, ki se je zaobljubil uboštvu, ne more prevzeti nobenih civilnopravnih obveznosti. Razen tega on ne sme glasom pravil njegovega reda nositi perila iz platna. Menih bi moral pred sklepanjem naročila prositi svojega provincijala za dovoljenje, kar se pa v tem slučaju ni zgodilo. Nasproti temu je zastopnik tvrdke izjavil sledeče: Zagovor toženčevega zastopnika ne drži. Menihova sposobnost ne more radi štatuta privatne družbe, kot je frančiškanski red, trpeti. Razen tega bi mogel tudi nastati slučaj, da bi menih imel namen izstopiti iz reda in bi si za ta slučaj preskrbel perilo. Sicer pa, kam bi prišli, ako bi vsak trgovec, ki bi hotel kako kupčijo zaključiti, moral še le študirati štatute posameznega reda. Sodnik se je pridružil izvajanjem zastopnika tvrdke ter obravnavo odgodil, da se agenta tvrdke zasliši, kako se je pogodba izvršila.

Ljubljanski vseučiliščni profesor dr. Pitamic je bil imenovan za poslanika v Washingtonu v Zedinjenih državah.

Sodružna zahvala! Podpisani invalidi, žrtve proletarske usode, ki smo prezebli v rudniku Bogovina, Srbija, se tem potom javno zahvaljujemo ss. rudarjem rudnika Rajhenburg za po ss. Rihterju, Juraku in Baragi v znesku Din 1049.30 nabrano vsoto in obleko. — Anton, Franc in Elizabeta Brečko.

Zahvala. Podpisani se tem potom iskreno zahvaljujem vsem dragim sodrugom in zaupnikom v tovarni Derwuschek, Lajteršperk, za podporo Din 308, katero vsoto so mi delavski tovariši darovali za časa mojega odpusta. — Došler Alojzij, Lajteršperk.

J. Arh:

Svetovna premogovna kriza.

Dandnevno čitamo v časopisih o silni brezposelnosti rudarjev po celem svetu in pa o težkih bojih, ki jih vodijo potom svoje razredne sile za svoj bori obstanek. Tako vidimo, da ima že Anglija sama nad 1 milijon brezposelnih; za njo pridejo Nemčija, Poljska, Čehoslovaška, Madžarska itd. V tem, ko v Ameriki stavka 175.000 rudarjev že skoro 2 leti, se dela v vseh teh državah še poleg tega s skrajšanimi delovniki. Da pri nas ni nič bolje, pač vemo sami najbolj.

V splošnem, v svetovni premogovni industriji vlada danes kronična kriza in največji svetovni ekonomi se trudijo najti izhod iz iste, pa ga ne najdejo. Mednarodna rudarska zveza v Bruslju je že ponovno zahtevala po svojih kongresih in konferencah mednarodno rešitev tega vprašanja in je do danes uspela že tako daleč, da bo po Društvu narodov sklicana tozadevna svetovna konferenca, na kateri se bo razpravljalo o načinu, kako priti iz te krize, ki je danes že tako opasna, da resno ogroža že gospodarske in politične temelje gotovih držav. Če pa bodo ti gospodje na tej konferenci našli pravo pot iz te krize, je pa drugo vprašanje. Zastopstvo mednarodne zveze rudarjev jim bo pot pokazalo in samo od njih je odvisno, ali ga bodo upoštevali. Pa če ga še danes ne bodo hoteli upoštevati, ga bodo morali pod pritiskom razmer prej ali slej.

Pa zakaj je nastala ta kriza? Zato, ker je bila povzročena po kapitalističnem načinu gospodarske politike, ne pa po razvoju potrebe konzuma. To se pravi, da se danes premog ne producira toliko zaradi potrebe konzuma, kakor zaradi dobičkaželjnosti te industrije posedujočih kapitalistov. Kako se to dejanski dogaja, bodi v naslednjem povedano.

Kakor na vseh poljih razvoja industrije in znanosti ter tehnične vede, tako se je tudi v premogovno industrijo uvedlo vse tehnične iznajdbe in sredstva, s katerimi se omogoča doseči višjo produktivno zmožnost. Tako je na primer en nemški rudar v letu 1913 nakopal na šiht 1.1 tono premoga, v tem ko ga danes nakoplje 1.5 tone. Isto je v vseh državah. Na eni strani modernizacija obratov, racijonalizacija dela in ob enem priganjaški akordni sistem je pritiralo svetovno produkcijo premoga do take višine, da je samim kapitalistom zrastla čez glavo.

Omeniti je tukaj treba, da sta bila pred vojno glavna producenta premoga Evropa in Amerika, ki sta presežek potrebe izvažala v Afriko, Azijo, Avstralijo itd. Pa kakor povsod, tako se tudi tukaj pokazuje stremljenje teh delov sveta po gospodarski osamosvojitvi, da ono, kar jim njih lastna zemlja nudi, tudi sami izrabijo. Tako se je od leta 1913 dvignila produkcija premoga v Kitajski za 59 odstotkov, v Indiji za 39 odstotkov, v Japonski za 76 odstotkov, v Avstraliji za 17 odstotkov in v Afriki pa za 76 odstotkov od leta 1925. Od tega leta naprej pa se dviguje produkcija še hitrejše.

Tu navedeni posamezni deli sveta ali posamezne države, ki so bile prej glavni odjemalci, že danes več ali manj krijejo svoje potrebe iz lastne produkcije. Torej en del krize v evropski in ameriški premogovni industriji obstoja v zmanjšani izvozni možnosti.

Sedaj si pa oglejmo še razvoj te produkcije in nje uporabe.

V letu 1927 je kot dosedaj najvišje dosežena višina svetovne produkcije znašala 1475 milijonov ton in je presegala produkcijo v letu 1913 za 141 milijonov ton. Svetovna produkcija premoga je v letu 1926 presegala potrebo konzuma za 240 milijonov ton; v tem ko je samo evropski presežek produkcije nad evropsko potrebo konzuma znašal leta 1913 70 milijonov ton, znaša v letu 1927 107.5 milijonov ton.

Sedaj pa si oglejmo, ko smo zgoraj ugotovili prvi vzrok te krize, še drugi vzrok iste.

Premogu postaja silno nevaren tekmec in ki ga bo enkrat tudi gotovo izpodrinil, takozvani beli premog; to je elektrika in olje.

Če vzamemo, da je bila nekdaj svetovna paroplovba in železnice največji odjemalec premoga, moramo danes reči, da skoro ni več. V tem, ko se je še v letu 1918 uporabljalo premog kot pogonsko silo 66 odstotkov na vseh ladjah, se ga sedaj rabi še samo 26 odstotkov, v tem ko že 74 odstotkov ladij rabi olje kot gonilno silo. Istotako je z železnicami. Vse države, ki so navezane na uvoz premoga, se trudijo, da dobijo cenejšo gonilno silo za svojo industrijo, bodiš v obliki elektrike ali olja. Tako vidimo na primer, da v Švici sami že obratuje 78 odstotkov vseh železnic na električni pogon. Ja in celo tiste države, ki so na premogu bogate, upeljavajo, kjerkolikoli mogoče, v svoje obrate to pogonsko silo, ki je cenejša kot pa premog sam.

Amerika sama je pred vojno krila potrebo svoje gonilne sile še v 83 odstotkih s premogom, v tem ko jo sedaj krije samo še s 67 odstotki. Evropa je istotako padla od predvojnih 90 odstotkov na 77 odstotkov v letu 1925, kar se je pa od tega leta v škodo premoga še poslabšalo. Poleg tega se mora uvaževati tudi to, da je predvojna Rusija uvažala pred vojno 10 milijonov ton premoga letno, v tem ko ga je v letu 1925 uvozila še samo 63.000 ton; torej skoro nič. Že danes krije svojo potrebo z lastno produkcijo, v kolikor tudi sama ne uporablja elektrike in olja kot gonilno silo, katera sila pa je zmanjšala potrebo premoga do leta 1927 za celih 40 odstotkov.

Kaj smo sedaj ugotovili? Sedaj smo ugotovili: na eni strani tehnična izpopolnitev obratov, racijonalizacija dela, to je višjega izkoriščanja delovne sile, kar ima za posledico velikanski porast produkcije, a na drugi strani pa zmanjšano potrebo konzuma. V teh dveh činiteljih tiči torej glavni problem svetovne krize v premogovni industriji.

Podjetniki iščejo izhod iz te krize v zmanjšanju produkcijskih stroškov, to je z podaljšanjem delovnega časa, z dosego vedno večje storitve posameznega delavca, poslabšanjem mezd, odpravo socijalnih bremen itd. S tem hočejo dobiti konkurenčno zmožnost in zavojevati eden proti drugemu svetovni trg, ter tako priti na svoj račun.

Ali je pa na ta način mogoča rešitev te krize? Slučaj angleške premogovne industrije nam kaže, da to ni mogoče. Ko se je v letu 1926 rudarskim podjetnikom posrečilo zlomiti rudarsko stavko in s tem podaljšati delovni čas, ter doseči znižanje obstoječih mezd, kar so prej vedno vpili, da je to edini izhod iz te krize, morajo danes sami ugotoviti, da pred stavko so še delali vsaj z delnim dobičkom, v tem ko so v letu 1927 izgubili okrog 9 milijonov funtov šterlingov.

Kakor angleški, tako se motijo tudi vsi kapitalisti, če mislijo, da bodo z zasužnjenjem delovnega razreda rešili to gospodarsko krizo. Ti (kapitalisti) namreč še danes nočejo, pa bodo kmalu morali, razumeti, da brez kupne moči konzumenta, to je najširših plasti naroda, ni mogoče konzumirati današnje produkcije. Prvo se mora preustrojiti način kapitalistične proizvodnje (produkcije). To se pravi privatna posest te industrije se mora podružabiti, nadvrednost dela, ki jo danes kot dobiček shrani kapitalist v svoj žep, mora preiti v last ustvarjajoče delovne sile, cele družbe. S tem bo kupna moč konzumentu dana, proizvodnja produkcije se bo uredila po potrebi konzuma in ne špekulacije, tehnična spopolnitev obrata in racijonalizacija dela mora služiti kot sredstvo za skrajšanje delovnega časa, vzpostavo higijeničnih ter varnostnih naprav. V tem tiči problem rešitve te krize.

Naročajte in širite »Delavsko Politiko«! Zahtevajte jo v vseh lokalih, kamor zahajate! Kupujte edinole v trgovinah, katere inserirajo v delavskih listih! Podpirajte svoj tisk, ker s tem jačate svojo moč!

Kultura.

Nova šola in letošnji »Popotnik«.

S splošnim razvojem drugih znanosti: modroslovja in etike, družboslovja in psihologije... je pokazala zlasti pedagoška veda ali vzgojeslovje v teku zadnjih desetletij močan napredek in velik uspeh. Preko vseh zastarelih metod in šolskih tradicij si je ustvarila sodobna znanstvena pedagogika nove vzgojne cilje ter vsa pota in sredstva do njegovih uresničenj. Danes se ne smatra nobena vzgoja več samo za — **slučajno udejstvovanje,** ki ga je zmožen vsak odrasel človek nasproti mlajšim, kakor so to mislila skoro vsa pretekla stoletja. Iz nekdanjega tipa učitelja se čim dalje bolj izoblikuje in odraža — **osebnost vzgojitelja** in vzporedno s tem prehaja trdo učenje s svojim poukom v navajanje v — **neposredno vzgojo,** ki zahteva od vsakogar daru in prakse, pedagoške vesti in umetnosti...

Tudi v pedagoškem pogledu so bili naši predniki poedini severni narodi, predvsem Nemci, ki so začeli vsestransko: na široko in globoko reševati vsa šolsko-vzgojna in življenska vprašanja s posebnim ozirom na razvoj in položaj nedoraslega človeka: **otroka...** S severa prehaja ta val pedagoško organizačnega in šolsko-reformnega gibanja tudi med nas južnejše narode, ki so se posredno in neposredno odzvali klicu za novo šolo, vsaj je mnogim lastno prepričanje na licu mesta overovilo pravo pot inozemske šole. Prve uspehe tega gibanja nahajamo v organizaciji **samoizobraževalne akcije** našega učiteljstva, na drugi strani pa že mnoge **praktične poizkuse in rezultate** nove delovne šole in pozitivne vzgoje...

V neposredni službi šolsko-reformnega življenja stoji letos v polni meri slovenski pedagoški list »**Popotnik**«, ki ima za seboj kot 50letnik dober kos zgodovine našega šolskega življenja. Uredništvo lista je v rokah uredniškega odbora: **dr. Fr. Žgeča** (učiteljišče), **A. Osterca** (meščanska šola) in **E. Vranca** (osnov. šola), ki so naš centralni pedagoški list s pomočjo številnih sotrudnikov dvignili v kvalitativnem in kvantitativnem oziru, da se isti približuje dobrim inozemskim revijam. Sploh se opaža v listu, da se ne ozira samo na tehnično stran pouka (metodo), marveč, da razmotriva tudi — **socijalne vplive in posledice življenja, družbe in okolice...** na razvijajočega se otroka doma in v šoli...

Mimogrede je treba omeniti Doberškove »**Socijalne sličice iz otroškega življenja**«, članke A. Skale »**Iz življenja duševno zaostalih otrok**«, Mencina o »**Kmetskem nadaljevalnem šolstvu**« nadalje Jurančičevo »**Kmetsko šolo**« in »**Uboga deca**«, Vrančeve vtise z lanske razstave v Leipzigu, Osterčevo polemiko z D. Mihajlovićem (razmerje med pedagogiko in socijologijo!) i. dr. razprave in članke, ki se bavijo s tehnično stranjo vzgoje, pouka... Vsaka številka prinaša bogato vsebino in kar je glavno: **vse iz prakse za prakso...** Ves ta napredek ne sloni na opičjem posnemanju tujih vzorov, temveč v največji meri na — **osebnem razvoju** velikega dela učiteljstva za novo šolo in vzgojo.

Ta začetna akcija naj se le potom »**Popotnika**« uspešno razvija in poglablja, da postane sicer kot prej prava in resnična ljudska izobrazba: **vsestranska lastnina in dobrina vseh ljudi in stanov...** Az.

Čulkovski:

Vojna iz plini.

Obeta se nam sijajna bodočnost,
na vseh poljih se zelo napreduje.
Nič več ne bo v modi krvoločnost,
humaniteta ji naj nasleduje.
Nekdaj smo sovraga z bombami pestili
in s krogljami prebijali uporna čela;
zdaj mu bomo pa s plinom podkadili,
da mu bodo pljuča in koža pregorela.
In še v zaledju vsa sovražna zalega
bo zadušena, predno prav se zave;
ves njen živež, polja, dom in priprega
bo uničena od divne iznajdbe nové.
Samo ne vem, kaj bo potem z junaštvom,
vojna romantika vsa bo šla k vragu;
navdušiti težko bo narod s sovraštvom,
ker isto grozilo bo lastnemu pragu.
Moje srce si pa na tihem želi,
da bi se ga čimprej tudi v laboratorijih nasrkali,
da bi od plina kemiki vsi,
ki ga v ta namen proizvajajo, najprej poerkali!

— — —

Napredek in zmaga socijalističnega gibanja na Čehoslovaškem.

Praga, januarja 1929.

Zadnje deželne volitve so končale z veliko zmago za socijalnodemokratično stranko, češko in nemško. Češka socijaldemokratična stranka je pomnožila svoje glasove za 108 tisoč 871 glasov, tako da je zdaj postala s 739.411 glasovi druga največja politična stranka med češkimi strankami v Čehoslovaški. Nemška socijaldemokratična stranka v Čehoslovaški je pa pomnožila svoje glasove za 44.008 glasov, tako da je zdaj s 403.415 glasovi najmočnejša nemška politična stranka v Čehoslovaški. Nemške narodne stranke so trpele pri volitvah veliko izgubo glasov. Čehoslovaška sekcija moskovske internacijonale je prišla iz volilnega boja z veliko izgubo. Nje glasovi so padli za 102.188 glasov. Socijaldemokratične stranke s svojimi 1,142.826 glasovi daleč nadkriljujejo komuniste, ki so prejeli 832.035 glasov. Socijalna demokracija v Čehoslovaški zdaj napreduje proti vsem sovražnikom: komunističnemu in buržuazni reakciji. Tak je uspeh samopožrtvovalne in trajne propagande, ki so jo zadnja leta izvajali socijaldemokratje v Čehoslovaški.

Sedanja vladna buržuazna koalicija proti delavcem je žela hud poraz. Najhujši udarec je zadel klerikalce. Nemški in čehoslovaški klerikalci so izgubili skupaj 300.000 glasov. Buržuazna koalicijska vlada ne more več trditi, da zastopa večino ljudstva. Ta fakt bo seveda imel važne posledice.

Kakor je bilo že povedano, niso bile to parlamentarne volitve, temveč volitve v deželne zbore čehoslovaških provinc Češka, Moravija, Šlezija, Slovakija in Podkarpatska Rusija. Ti deželni zbori so podobni prejšnjim deželnim zborom. Po sedanjem sistemu je tem zborom podrejena le uprava. Samo dve tretjini zastopnikov v teh zborih je izvoljenih na podlagi splošne in enake volilne pravice. Eno tretjino zastopnikov pa imenuje vlada. Volitve v upravne zbore so postale izključno politične. Izrečena ljudska sodba je gotovo uničujoča za sedanjo reakcijonarno vlado.

Buržuazna koalicija je napadla politično demokracijo in udarila je po socijalnem zavarovanju za delavce. Omejila je moč lokalne vlade pod vodstvom katolišk. prelata, delila je razsipno darove katoliški duhovščini in dovolila je visoke penzije starim avstrijskim generalom, za stare onemogle delavce pa ni imela ficka. Buržuazna koalicija je pripravljala splošen napad na vse zgodnje revolucijonarne pridobitve, posebno je nameravala udariti po osemurniku.

Vse te poteze proti delavstvu so zdaj uspešno ustavljene. Ponovno se je dokazalo, da reakcijonarna buržuazna vlada v Čehoslovaški ne more ostati dolgo časa, ako se bojuje proti socijalizmu. Značilno je, da se je to dogodilo v letu, v katerem je mlada republika praznovala svojo desetletnico. Ta uspeh je obenem tudi uspeh za mednarodni socijalizem. Socijaldemokratične stranke v Čehoslovaški tvorijo z več kot milijon glasovi novo upanje in navdajajo socijaliste križem sveta z novo energijo. Reakcijonarne stranke so bile poražene. Socijalna demokracija maršira!

Kravali razdivjanega kaplana na sodišču.

V petek dopoldne so doživeli na mariborskem okrožnem sodišču v kazenski dvorani št. 53 strahovit kraval, ki ga je napravil na obtožni klopi sedeči kaplan Andrej Klobasa. Ta eks-kaplan je že dober znanec jetnišnice okrožnega sodišča. V petek se je moral zagovarjati na obtožbo državnega pravdništva radi hudodelstva oskrumbe mladoletne deklice. Obtožba mu je šla očividno zelo na živce. V sodni dvorani je bil samo kazenski senat, obstoječ iz 4 sodnikov, sodni zapisnikar in pa priča, katero so zasliševali o očitanem hudodelstvu obtoženega kaplana. Sicer ni bilo nikogar v dvorani, ker je bila razprava proglašena za tajno, da se ne bi javnost nad podatki razprave pohujševala.

Naenkrat pa je nastal v dvorani nepopisen ropot, trušč in nečloveško kričanje, ki se je polagoma spreminjalo v besno rjovenje, spremljano od ropota, kakor da bi se kje v gostilni stepli kmečki fantje in premetavali mize in stole po dvorani. Na sodišču je bilo po vseh dvoranah mnogo razprav in tako so od vseh strani iz pritličja in II. nadstropja privreli ljudje, uradniki in advokati v dvorano št. 53, kjer je razbijal in rjovel kaplan Klobasa. Razprava je potem naenkrat postala javna, oziroma jo je obtoženi kaplan s svojo dejansko obstrukcijo po vzgledu avstrijskih opozicijonalnih parlamentarcev za nadalje onemogočil. Sodniki so bili vsi prepadeni; nekdo je kričal, da bo treba pač kaplana dati v norišnico, če je takšen. Kaplan je kričal nazaj, da ga bodo itak spravili v norišnico itd. Ropot je bil takšen, da se je slišalo po celem sodišču in ni prenehal prej, dokler nista prišla dva stražnika in napravila končno red.

Sodni dvor je sklenil, da razpravo preloži, ker bo moral sedaj državni pravdnik dvigniti proti kaplanu Klobasi še novo obtožbo radi hudodelstva javnega nasilstva v sodni dvorani.

Prav lepe reči torej slišimo zadnji čas o duhovnikih lavantinske škofije in naš škof mora imeti posebno veselje, ko sliši in čita: Ivan Jerič, kaplan v Murski Soboti, 6 tednov zapora, 3000 Din kazni, 3000 Din odškodnine; drug mariborski kaplan pravkar odslužil desetdnevni zapor. Župniku Erhatiču javno očitamo, da laže in ne toži in nazadnje še ta škandal s kaplanom Klobaso.

Kam to pelje, kam to gre?

Zaenkrat je to zapeljalo kaplana Klobaso v zapore. Sodni dvor je namreč najprej prisodil kaplanu Klobasi za razgrajanje pred sodiščem 8 dni disciplinskega zapora, ki ga je moral razbijajoči kaplan takoj nastopiti. Dva sodna paznika sta odvedla kaplana iz prvega nadstropja sodišča naravnost v jetnišnico. Za kaplanom pa so žalovale v sodni dvorani razbite klopi, ki so sicer zelo močne, iz hrastovega lesa, toda silna pest spočetega in dobrorejenega kaplana jih je kljub temu raznesla. Še drugi dan so ležali po dvorani razbiti kosi klopi. Žalostno je bilo gledati to razdejanje Kristusovega namestnika. Kako bi še le izgledalo, če bi ta divja jeza popadla kaplana na prižnici? Vsi leseni svetniki bi lahko zleteli vernikom na glave.. Jajnam, kaj bo in to se godi v lavantinski škofiji, ko smo dobili že drugega škofa! Solnce, zakrij si obraz!

Za smeh.

Letoviščar kmetici: Koliko litrov mleka pa daje ta lepa krava?

Kmetica: Osem litrov.

Letoviščar: In koliko litrov od tega prodate?

Kmetica: Deset litrov.

—

Mladina.

Papa: Mirček, če boš priden, ti bo pa Miklavž gotovo zopet kaj lepega prinesel.

Mirček: Oh papa, nehaj že enkrat s temi bajkami. Ti si Miklavž, ti si Božiček, ti si velikonočni zajec in jaz te imam zelo na sumu, da si ti tudi tista štorklja, ki mi je zadnjič zopet novega bratca prinesla.

— — —

Zagovoril se je.

Znameniti dunajski pridigar Abraham a Santa Clara je pridigal nekoč o zakonski nezvestobi in je zaključil pridigo z besedami:

Da, da, tako so možje pokvarjeni, da se udajajo tej strasti, četudi imajo doma najlepše žene. Kako radi bi mi, kar se nas tiče, zavzemali mesta takih mož!

— — —

Maribor.

SEJA OBČINSKEGA SVETA.

(Dalje.)

Trg za seno in slamo, ki se je dolga desetletja vršil na Trgu Svobode, se prenese v Melje na prostor za novo sezidano šofersko hišo. Mostna tehtnica se zaenkrat tam še ne postavi in se bo morala uporabljati mostna tehtnica na tovornem kolodvoru.

K vzdrževanju policije mora na povelje notranjega ministra občina letos prispevati 227.000 Din. Vsota se bo vstavila v nov proračun. 59.000 Din pa se bo pri tem uračunalo za najemnino policijskih prostorov, za vodo in za razsvetljavo.

Za novo izolirnico pri obči javni bolnici zahteva oblastni odbor, ki bolnico upravlja, od občine, da plača od celotne vsote v višini 2,500.000 Din skoraj polovico, t. j. 1,200.000 Din. Zakon o pobijanju nalezljivih bolezni določa, da mora vsaka občina postaviti za take slučaje na vsakih 1000 prebivalcev po eno posteljo. Občina pa je že svojčas postavila pri javni bolnici posebno barako v ta namen s 34 posteljami. Njena sedanja obveznost bi se zvišala torej kvečjemu za šest postelj. Torej je zahteva oblastnega odbora odločno pretirana. To že celo, ker pridejo občani tudi pri ostalih vzdrževalnih činiteljih vpoštev. Oni so glavni davkoplačevalci tudi v okrajnem zastopu in pri oblastni samoupravi. Za eno in isto izolirnico bodo morali mariborski občani plačevati enkrat pri oblasti, drugič pri okrajnem zastopu in tretjič ter glavno pri mestni občini sami. Ker bi bilo to odločno krivično, se plačilo zahtevane vsote zaenkrat odkloni in naroči županu uvesti pogajanja pri oblastnem komisarju.

Vprašanje šolskih prostorov postaja v mestu vedno bolj pereče, pa tudi vedno težje. Šolska oblast je sporočila mestni občini, da bi bil pripravljen okrajni zastop prispevati polovico stroškov za zidavo novega šolskega poslopja za II. deško meščansko šolo, ki naj bi stala na desnem bregu Drave. Treba je, da se občina s svoje strani zaveže, da bo prispevala ostalo polovico. Sklenilo se je, da je občina pripravljena prispevati bistveno večji znesek, ako se zajedno z meščansko šolo sezida tudi poslopje za eno osnovno šolo, ki je na desnem dravskem bregu nujno potrebna. Za znesek, ki bi ga morala plačati občina, pa naj bi šolska oblast posredovala pri drž. hipotekarni banki ceneno posojilo. Zanimivo je, da bi morala iti nova deška meščanska šola pravzaprav vsa na breme okoliških občin. Kajti že sedaj je od 449 učencev polovica, 221, iz desnega brega. Ako bi vzeli vpoštev še dekliške meščanske šole, bi se to razmerje še izraziteje izpremenilo na škodo okoliških občin.

Za nov Zdravstveni dom, ki bi ga zidala v mestu država iz Rockefellerjeve ustanove, naj bi prispevala občina 300.000 dinarjev. Ker je ta znesek v razmerju s celotnimi stroški od 800.000 Din previsok, se zaenkrat zadeva še ni sprejela.

Oddaja mestnih del, za katere se je potegovalo 44 obrtnikov, se je tudi izvršila pri seji od 30. januarja. Oddaja se je izvršila v smislu predlogov odseka. Edino pri dimnikarjih ni šlo gladko, ker so stavili preogromne zahteve. Sklenilo se je, pozvati jih, da te znižajo, sicer pa se bo nastavil lasten občinski dimnikar. Za vse, ki so dobili dela, velja pogoj, da morajo plačevati svojim delavcem, ki jih bodo zaposlevali, najmanj 3.75 Din mezde na uro.

Končno so se vendar enkrat določile tudi najemnine za šofersko hišo v Melju. Debata je bila precej huda, dokler ni končno obveljal sklep, da tvori temelj za določitev najemnine amortizacijska kvota zazidane glavnice pri 50letni amortizaciji in 4.5% obrestovanju. Najemnina bo torej znašala od 250 do 300 Din mesečno.

Končno so bile še rešene številne prošnje za sprejem v občinsko zvezo, oziroma za zagotovitev takega sprejema v slučajih, kjer je potrebna šele pridobitev državljanstva.

Nato se je seja prekinila in nadaljevala zopet 7. februarja 1929.

Gospod župan je poročal, da je Veliki župan mariborske oblasti imenoval na mesto odstopivšega dr. Leskovarja v občinski svet gospoda Ivan Wurcingerja, v mestni svet pa dr. Veble-ja.

Z ozirom na sklep, da se naj takoj izvede starostno zavarovanje za nekatere stare občinske delavce, za kar pa je potrebno kredita 20.000 Din, se sklene, da se ta vsota vzame iz likvidnih sredstev, s katerimi občina razpolaga.

Gospod finančni minister je izdal neko okrožnico glede sestavljanja občinskih proračunov. Ako se bodo ta določila morala strogo izvajati, bo težko sestaviti občinski proračun, ker se tudi dosedanja sredstva, iz katerih je občina doslej črpala, skrčijo za ogromne vsote.

Nato poročajo odseki. I. odsek je rešil nekaj personalnih zadev, ki jih je predložil obč. svetu, ki je usvojil odsekove predloge.

Izmed važnejših zadev omenjamo: društvu »Dijaški dom« se podaljša najemna pogodba za poslopje v Prešernovi ulici za nadaljnjih 10 let.

Friedlova ustanova — v Gregorčičevi ulici — ima namen dati brezposelnim služkinjam zavetišče. Doslej je občina ni mogla izvrševati, ker poslopje ni donašalo v smislu ustanove za vzdrževanje predvidenih sredstev. Sedaj sta prosili »Marijanišče« in »Poselska zveza«, naj se jim poslopje prepusti v najem proti temu, da obe društvi izvršujeta ustanovo. Obč. svet je po svoji večini po daljših bojih prošnji ugodil proti gotovim pogojem. Posebno si obdrži občina pravica prosto razpolagati s stavbiščem, spada k navedeni realiteti, ako bo za stavbene svrhe to potrebovala.

Posebno važno je bilo končno sklepanje o kolektivni pogodbi obč. delavcev ter zopetno sklepanje v zadevi veterinarja Hinterlechnerja, katera je povzročila vsled osebnih momentov, ki so bili za nekatere odločilne občinske može pri tem merodajni, občini že toliko sitnosti, izdatkov pa tudi — blamaže.

Zaradi pomanjkanja prostora priobčimo to poročilo, kakor tudi vsa ostala, prihodnjič. (Dalje sledi.)

Ljudska univerza v Mariboru. V petek, 15. februarja: Inž. Vereščak o sedanjem stanju gospodarstva v Rusiji.

Zagorje ob Savi

Druga proračunska seja. Ker so bile s čl. 1. zakona o spremembi zakonov o občinah in oblastnih samoupravah z dne 6. jan. 1929 »Službene Novine« št. 6, razpuščene vse občinske uprave, je bila z odlokom štev. 188/I z dne 24. jan. 1929 tudi v zagorski občini imenovana nova uprava in sicer s trinajstimi pristaši bivše SDS, devetimi pristaši bivše SLS in tremi pristaši bivše Socijalistične stranke. Izločenih je torej samo sedem bivših levičarjev, a mesto njih so imenovali pristaše bivših meščanskih strank. Za to sejo je bilo veliko zanimanje, največ iz razloga, ker se je predpis davčne osnove, na katero ima občina pravico naložiti predpisano občinsko doklado, na dohodarino Trboveljske družbe za nad 100.000 Din znižal. S tem dejstvom računajoč, se je moral tudi proračun občine temu primerno znižati in doklade zvišati! Ker pa že pri zadnjem proračunu ni bilo kritja in je bila občinska uprava že itak primorana najeti posojilo, zato je pri tej seji bilo še bolj očividno, da se nikakor ne da spraviti v sklad dohodkov z najnujnejšimi izdatki, ne da bi se horendno zvišale vse doklade, in sicer doklade na trošarino in zgradarino, kar zopet najbolj obremeni ravno delovno ljudstvo. Večina v občini je sicer bila proti povišanju doklad na trošarino, a je predlagala 310 odstot. doklado na zgradarino in dohodnino. Sodr. J. Arh, ki je bil od pristašev bivše SSJ edini navzoč pri tej seji, je v smislu sklepa zadnje proračunske seje, branil odločno vse postavke v proračunu, ki gredo za gospodarsko in socijalno zaščito revnih v občini. Predlagal je, naj se tozadevno najame večje posojilo za kritje teh izdatkov, posebno za zidanje stanovanjske hiše za občinske reveže. Ali vse zastonj. Večina je šla soglasno preko vseh teh upravičenih predlogov, pri čemur je g. župan sodr. Arhu celo vzel besedo. Kako daleč je segala pristranost pristašev »nepolitičnih« strank, je razvidno iz tega: ko je že bil storjen sklep, da se vrše samo nadomestne volitve v razne šolske odbore in odseke, je zahteval g. S. Kušar (SDS) odstranitev našega sodr. L. Ludovika iz kraj. šolskega odbora na Toplicah in zahteval, da se na njegovo mesto pokliče naprednega delavca. Tej nakani se je sodr. J. Arh odločno uprl, kar je imelo za posledico, da so svoj predlog umaknili. Z ozirom na to je sodrug J. Arh poslal županstvu sledečo izjavo: »Podpisani Jurij Arh izjavljam, da podajam ostavko na moje imenovano mesto kot občinski odbornik v obstoječi občinski upravi. Istočasno odlagam tudi moje mesto v ubožnem in zdravstvenem odseku. Ta svoj korak utemeljujem sledeče: 1. Ker mi je g. župan A. Grčar ob priliki proračunske seje z dne 7. febr. 1929 neposredno predbacival »osebnost«, medtem ko mi dokaza za to ni navedel. 2. Ker se mi je od strani g. župana vzela beseda po poslovniku, čeprav se ni istega pred sejo prečitalo, in kar se pri drugih odbornikih ni izvajalo. Smatram to za zapostavljanje moje osebe pred ostalo občinsko upravo. 3. Ker na podlagi obstoječega stanja v občinski upravi ne morem dovoljno braniti socijalnih interesov gospodarsko šibkejših slojev v občini. Naprošam slav. naslov, da blagovoli vzeti to na znanje. V Zagorju, dne 8. februarja 1929. — J. Arh.«

Senovo Rajhenburg.

V nedeljo, dne 10. tm., so se vršile pri nas volitve v kraj. skupščino bratovske skladnice. Vložene so bile dve listi, prva zavednega proletarijata z nosilcem s. Jos. Rihterjem, druga »lumpenproletarijata« L. & G., tarča R. Kljub vsej demagogiji klevetnikov na naše sodruge je bila izvoljena lista s. Rihterja s 173 glasovi napram izdajalski, ki je dobila jedva 40 »pohabljenih« glasov. Ptiče, ki hodijo ob priliki »delavskih zastopstev« na glavne skupščine z dijetami v šnapskurze, je delavstvo temeljito obsodilo. Ti-le izdajalci so pač ljudje brez vsake delavske morale, ki so prav slastno uživali v največji meri sodružne žulje, bodisi od bratovske skladnice, delavske zadruge, ali pa ob plačilnih dnevih. V času katerihkoli volitev so se pa odrezali: kaj me Vi brigate, če si sam ne bom pomagal, drugi mi pa tudi ne bo, kljub temu, da je takrat bil že sit podpor tistih, ki ga pri tem slučaju niso brigali. Sodrugi, častno ste se odrezali — to pa še ni vse. Zato Vam kličemo: v strokovno, kulturno in gospodarsko organizacijo; te so Vaše ter Vas bodo vedno in povsod zagovarjale pri raznih naskokih za Vaše pravo! Skupna moč rodi uspehe, nesloga rodi poraze. Sodružna Vam hvala! — Odbor bratovske skladnice.

Bistrica.

Razmere v našem podjetju zahtevajo, da se še enkrat oglasimo, da seznanimo ostale sodruge širom Slovenije o naših razmerah. Predvsem bomo navedli mezdne razmere tega podjetja, da bo čitatelju teh vrst že od začetka znano naše trpljenje. Dela se vse v akordnem delu, ne glede, da so stroji starega tipa in povrh še izrabljeni eni, tako da ne more delavec zaslužiti niti teh par dinarjev, ki mu jih nudi ta nesramno izkoriščajoča družba. V dokaz naj služijo številke, ki smo jih slučajno dobili v roke prepisane iz izplačilne kuverte. In sicer prvi dan akordnega zaslužka je 2.90 Din, drugi dan 28 Din, tretji 6 Din, četrti 19.60 Din in peti dan 51.80 Din. Torej znese to akordno delo v 48 urah nič manj kot 108.80 Din, od katerih se še odtegne za bolniško blagajno in davek. S tem zaslužkom naj sedaj živi delavec teden dni s svojo družino. Seveda se nahajajo v tem podjetju tudi ljudje, ki so prav zadovoljni s svojim zaslužkom. A samo par je teh, ki so potom lizanja pet dosegli to, kar vživajo na račun drugih. Ker slučajno pišemo o petolizcih, bomo obenem napisali o enem par besed v spomin. Pred vsem bi ga vprašali, če se še spominja svojega dela v prejšnji tovarni? Kolikokrat je kritiziral čez mizerno plačo, še bolj je pa udrihal po organizaciji in obratnih zaupnikih, češ, da služijo samo za sebe in ne vem kaj še vse. Ozirajoč se na njegovo širokoustnost, se je funkcija obrtanega zaupnika podelila njemu, upajoč na njegovo korajžo, da bo izpremenil delavnico trpljenja v raj vsega dobrega. Zmotili so se, ki so v to upali, ker je bil samo velik »šraj«, a drugo nič. Sreča mu je bila mila, ker je dobil precej mastno mesto v tem podjetju. Seveda za ceno pokorščine. S tem je pozabil, da je nekdaj garal in trpel, kot danes trpe njegovi sodelavci, katere pa sedaj ne vidi;videti jih noče, čeravno se je prej štel med največje sovražnike kapitalizma. Kakor smo zvedel, se je gosp. poslovodja izrazil, da bo on pokazal tem »lumpom«, ki se vtikajo v njegovo podjetje. Radovedni smo, kaj nam bo pokazal ta gospod. Mogoče tisto »maršruto«, katero so mu dali avstrijski delavci iz tovarne? — Finis.

Ali ste že krili?
svoje potrebe v tiskovinah

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d. d.
Maribor, Sodna ulica št. 20

I. MARIBORSKA DELAVSKA PEKARNA R. Z Z O. Z.
Ustan. 1898 **MARIBOR, TRŽAŠKA CESTA ŠTEV. 36—38** Telefon 324
Prodajalne v Slomškovi ulici štev. 2 in na Glavnemu trgu štev. 18
Moderno in higijensko urejena pekarna. — Priporočamo vsem organiziranim delavcem in delavkam naše okusno pecivo v pol i teži. Ozirajte se pri zahtevanju peciva iz Delavske pekarne pri vseh prodajalcih peciva **na zavarovalno znamko D. P.**

Ali ste že preizkusili
„PROJA“ ječmenovo kavo?
PROJA
Dobiva se jo povsod. Dobiva se jo povsod.

Naročajte in širite „Del. Politiko“.

Produktivna zadruga mizarskih mojstrov
r. z. z o. z.
Maribor, Vetrinjska ulica 18.
Mobilije. Izdeluje vseh vrst pohištva od navadne do najfinejše izdelave, iz mehkega, trdega kakor tudi iz eksotičnega lesa, po zelo znižanih cenah zelo solidno in dobro delo. Eno leto garancije. **Samo pri Produktivni zadrugi mizarskih mojstrov, Maribor, Vetrinjska ulica 18.**

Važno za vse!
Vsakovrstna popravila šivalnih in pisalnih strojev, gramofonov, otroških vozičkov, dvokoles in motorjev, emajliranje in poniklanje. Shranjevanje dvokoles in motornih koles čez zimo, vse to nudi in izdeluje mehanična delavnica
JUSTIN GUSTINČIČ, MARIBOR
Tattenbachova ulica 14.

MALA NAZNANILA.

JOSIP MLINARIC
priporočam svojo bogato zalogo galanterije, specerije, hišnih in kuhinjskih potrebščin
Maribor, Glavni trg št. 17.

Creppe de Chine
in f ular svile od 58 Din naprej kakor tudi v vsakovrstne druge svile v bogati zalogi po najnižjih cenah pri
J. Trpinu, Maribor, Glavni trg 17.

Ia. Bukova drva
cela in rezana, trboveljski premog in butare ter vsakovrsten rezan in tesan les
Alojz Piščanec
Državna cesta, vis-à-vis Mariborski dvor

Elektrotehnična delavnica
PRATTES & TRABI,
Maribor, Vodnikov trg št. 3.
Popravila vseh vrst električnih strojev in aparatov, novo ovijanje sežganih elektromotorjev, dynamo-strojev, transformatorjev itd. Lastna preizkuševalnica, točna in kulantna postrežba, zmerne cene, nakup in prodaja porabljenih motorjev in dynamostrojev.

Enkratna ponudba.
Vsakdo, kdor za pol leta, t. j. za čas od 1. aprila do 30. septembra naroči alj pa obnovi naročnino za **Radiowelt,** dobi po svoji volji eno izmed tukaj navedenih treh knjig od **Hans Günther u. Dr. P. Stuker** in sicer: Radioexperimente, Mk 3,80; Radiotechnisches Lexikon, Mk 3,60; Wo steckt der Fehler? Mk 4.— zastonj. Naročite se še danes! Samo oni abonenti imajo pravico do premije, ki pošljejo naročnino do 10. IV. in 1 S (šiling) za pošto in zavojnino.

Dosti denarja prihranite
ako daste v popravilo
Brzopodplati, Tattenbachova ul. 14
Vaše vsakovrstne čevlje, galoše, snežne, z gumi in usnjenimi podplati, cene za podplatenje in pete usnjenih damskih Din 26—28, moških Din 32—38. — Se priporoča BRZOPODPLATA.

Tvornica štampiljk
in prodaja vsto stroko spadajočih potrebščin
T. Soklič
Maribor, Aleksandrova c. 43.

JOSIP MORAVEC, Maribor
Slovenska ul. 12

priporoča svojo bogato zalogo snežnih čevljev in galoše vseh prvovrstnih svetovnih znamk, po brezkonkurenčnih cenah. Popravila se sprejemajo.

Tiska: Ljudska tiskarna d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Ošlak v Mariboru. — Za konzorcij izdaja in urejuje Viktor Eržen v Mariboru.